

ἩΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὕγδοος

Συνδρομὴ ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι ερ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ερ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἀρχίζονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίαι.— Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

30 Δεκεμβρίου 1879

Σφραγὶς τοῦ

ΔΑΣΜΟΛΟΓΕΙΟΥ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΠΟΡΟΥ

ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΚΙΝΕΖΟΥ ΠΑΘΗΜΑΤΑ ΕΝ ΚΙΝΑΙ

Ἱστορία Ἰουλίου Βέρν. Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου.

Συνίξις: ἰδί σελ. 801.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

Ὅπου ὁ Κραὶχ καὶ ὁ Φράϋ γνωρίζονται ἐπισημῶς εἰς τὸν νέον πελάτην τῆς «Ἐκατοντούτιδος».

— **Ναί, κύριε Βίδουρφ, ἀπλούστατον τέχνασμα τοῦ χρηματιστηρίου! παιγνίδι ἀμερικανικόν!** εἶπεν ὁ Κιν-Φὸ εἰς τὸν κύριον πράκτορα τῆς ἀσφαλιστικῆς ἐταιρίας.

Ὁ ἐντιμότατος Γουλιέλμος I. Βίδουρφ ἐμειδίασεν ὡς ἐμπειροπράγμων.

— **Θαυμάσιον παιγνίδι, τῇ ἀληθείᾳ, εἶπε, διότι ὅλος ὁ κόσμος ἐγελάσθη.**

— **Καὶ αὐτὸς ὁ ἀνταποκριτὴς μου!** ἀπήντησεν ὁ Κιν-Φὸ. **Ψευδῆς ἡ παῦσις τῶν πληρωμῶν, κύριέ μου, ψευδῆς ἡ πτώχευσις, ψευδῆς ἡ εἶδησις.** Μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας ἐπληρώνετο πᾶς προσερχόμενος. Τὸ τέχνασμα εἶχεν ἐπιτύχει. Αἱ μετοχαί, ἀφοῦ ἔπεσαν ὀγδοῶντα τοῖς ἑκατόν, ἠγοράσθησαν εἰς μηδαμινὰς τιμὰς ἀπὸ τὴν Κεντρικὴν Τράπεζαν, καὶ ὅτε ὁ κόσμος ὑπῆγε νὰ ἐρρωτήσῃ τὸν Διευθυντὴν, τί θὰ ἔδιδεν ἡ πτώχευσις, — **Ἐκατὸν ἐβδομήκοντα πέντε τοῖς ἑκατόν, ἀπεκρίθη ἐρασιμωτάτα.** Αὐτὰ μού γράφει ὁ ἀνταποκριτὴς μου εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ἔλαβον σήμερον τὸ πρωτὶ, καθ' ἣν στιγμὴν, νομίζων ἐμαυτὸν ἐντελῶς κατεστραμμένον, ἐμελλον. . .

— **Ν'αὐτοκτονήσετε; ἀνέκραξεν ὁ Κ. Βίδουρφ.**

ΤΟΜΟΣ Η'—1879

— **Ὅχι, ἀπήντησεν ὁ Κιν-Φὸ καθ' ἣν στιγμήν ἐμελλον νὰ δολοφονηθῶ!**

— **Νὰ δολοφονηθῆτε;**

— **Ἐπὶ τῇ γραπτῇ μου συναίνεσει. Δολοφονία συμπεφωνημένη ἐνόρκως, ἥτις ἤθελε σὰς στοιχίσει. . .**

— **Διακοσίας χιλιάδας ταλλήρων, ἀπήντησεν ὁ ἐντιμότατος Βίδουρφ, ἀφοῦ εἶχον ἀσφαλισθῆ ὅλα τοῦ θανάτου τὰ εἶδη. Ἄ! πόσον ἠθέλομεν σὰς λυπηθῆ, φίλτατέ μου κύριε!**

— **Διὰ τὸ κεφάλαιον;**

— **Καὶ διὰ τοὺς τόκους!**

Ὁ Γουλιέλμος I. Βίδουρφ ἔδραξε τὴν χεῖρα τοῦ πελάτου του, καὶ διέσεισεν αὐτὴν ἐγκαρδίως, ἀμερικανικῶ τῷ τρόπῳ.

— **Ἄλλὰ δὲν ἐνοῶ. . . προσέθηκε.**

— **Τώρα θὰ ἐνοήσετε, ἀπήντησεν ὁ Κιν-Φὸ.**

Καὶ ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸν πράκτορα ὁποῖον ἀπέναντι αὐτοῦ εἶχεν ἀναλάβει ὑποχρέωσιν ἀνθρώπος, εἰς ὃν ὄφειλε νὰ ἔχη πᾶσαν ἐμπιστοσύνην. Ἀνέφερε μάλιστα τὰς λέξεις τῆς ἐπιστολῆς, ἣν ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος εἶχεν ἐν τῷ θυλακίῳ του, καὶ ἥτις ἀπήλλασσεν αὐτὸν πάσης καταδιώξεως καὶ πάσης ποινῆς. Τὸ σπουδαιότερον ὅμως ἦτο, ὅτι ἀναμφιβόλως ἡ δοθεῖσα ὑπόσχεσις ἠθέλεν ἐκτελεσθῆ, καὶ τηρηθῆ ἀκριβέστατα ὁ λόγος τοῦ Βάγγ.

— **Ὁ ἀνθρώπος αὐτὸς εἶνε φίλος; ἠρώτησεν ὁ κύριος πράκτωρ.**

— **Φίλος, ἀπήντησεν ὁ Κιν-Φὸ.**

— **Καὶ ἔνεκα φιλίας λοιπόν. . .**

— **Ἔνεκα φιλίας, καὶ—τίς οἶδεν—ἴσως καὶ ἔνεκα συμφέροντος.** Ἠσφάλισα ὑπὲρ αὐτοῦ πενήτηκοντα χιλιάδας ταλλήρων ἐν περιπτώσει θανάτου μου.

— **Πεντήκοντα χιλιάδας ταλλήρων! ἀνέκραξεν ὁ Κ. Βίδουρφ. Εἶνε λοιπόν ὁ Κ. Βάγγ;**

— **Αὐτὸς ὁ ἴδιος.**

— **Εἶς φιλόσοφος! Ποτὲ δὲν θὰ. . .**

Ὁλίγου δεῖν ὁ Κιν-Φὸ ἀπεκρίνετο:

— **Ὁ φιλόσοφος αὐτὸς εἶνε ἀρχαῖος Τάι-Πίγγ.** Ἐξῆκε τὸ ἡμισυ τῆς ζωῆς του φρονεῖν, καὶ τώρα ὅτε ἔχει πρόχειρον τὴν εὐκαιρίαν θὰ φρονεῖ βεβαίως καὶ πάλιν.

Ἄλλ' οὐδὲν εἶπε, φοβούμενος μὴ ἐκθέσῃ εἰς κίνδυνον τὸν Βάγγ, ὃν ὁ Βίδουρφ δὲν ἠθέλε βεβαίως διστάσει νὰ καταγγείλῃ εἰς τὸν κυβερ-

νήτην τῆς ἐπαρχίας ὡς ἀρχαῖον Τάϊ-Πίγγ. Ἐσώζετο βεβαίως οὕτω ὁ Κιν-Φό, ἀλλ' ἀπόλυτο ὁ φιλόσοφος.

— Τότε ἤμπορεῖ νὰ γείνη ἐν ἀπλούστατον πρᾶγμα, ὑπέλαβεν ὁ πρᾶκτωρ τῆς ἀσφαλιστικῆς εταιρίας.

— Ποῖον;

— Νὰ εἰδοποιηθῆ ὁ Κ. Βάγγ, ὅτι τὰ πάντα διελύθησαν, καὶ νὰ τοῦ ζητηθῆ ὀπίσω ἡ κινδυνώδης ἐκείνη ἐπιστολή.

— Ὁ λόγος εὐκολός, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δύσκολον, ἀπήντησεν ὁ Κιν-Φό. Ὁ Βάγγ ἐγγεινεν ἀφαντος ἀπὸ χθές, καὶ κανεὶς δὲν γνωρίζει ποῦ ὑπῆγε.

— Οὐμ! εἶπεν ὁ Κ. Βίδουρφ, οὕτινος τὸ ἐπιφώνημα αὐτὸ ἐμαρτύρει τὴν στενοχωρίαν.

Θεωρῶν δ' ἀτενῶς τὸν πελάτην του,

— Καὶ τώρα, ἠρώτησε, φίλτατέ μου κύριε, δὲν ἔχετε καμμίαν διάθεσιν ν' ἀποθάνητε;

— Ἀπολύτως καμμίαν, ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Τὸ τέχνασμα τῆς Κεντρικῆς Καλιφορνικῆς Τραπεζῆς ἐδιπλασίασε σχεδὸν τὴν περιουσίαν μου, καὶ ἀπόφασιν ἔχω νὰ νυμφευθῶ. Δὲν θὰ τὸ πράξω ὅμως, πρὶν ἢ ἐπανεύρω τὸν Βάγγ, ἢ πρὶν παρῆλθῃ ἐντελῶς ἡ προθεσμία μας.

— Ἡ ὁποία λήγει;

— Τὴν 25 Ἰουνίου ἐνεστῶτος ἔτους. Κατ' αὐτὸ τὸ χρονικὸν διάστημα ἡ Ἐκατονοῦτις διατρέχει σπουδαίους κινδύνους, καὶ εἶν' ἔργον τῆς ἐπομένως νὰ λάβῃ τὰ προσήκοντα μέτρα.

— Καὶ νὰ ἐπανεύρῃ τὸν φιλόσοφον, προσέθηκεν ὁ ἐντιμώτατος Κ. Βίδουρφ.

Ὁ πρᾶκτωρ περιεπάτησεν ἐπὶ τινὰς στιγμάς, συμπλέκων τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν νώτων· εἶτα δέ,

— Θὰ τὸν ἐπανεύρωμεν, εἶπε, τὸν πρόθυμον αὐτὸν φίλον, καὶ εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς ἀν κρύπτεται. Ἄλλ' ἔως νὰ τὸν εὑρωμεν, θὰ σᾶς προφυλάξωμεν κατὰ πάσης ἀποπειρας δολοφονίας, ὅπως σᾶς ἐπροφυλάττομεν ἕως τώρα κατὰ πάσης ἀποπειρας αὐτοχειρίας.

— Τί ἐννοεῖτε; ἠρώτησεν ὁ Κιν-Φό.

— Ὅτι ἀπὸ τὴν τριακοστὴν παρελθόντος Ἀπριλίου, ἡμέραν καθ' ἣν ὑπεγράψατε τὴν ἀσφάλειάν σας, δύο πρᾶκτορες μου παρεκολούθησαν ὅλα σας τὰ βήματα, παρετήρησαν πᾶσάν σας ἐνέργειαν, καὶ κατεσκόπευσαν πᾶσάν σας πράξιν.

— Δὲν παρετήρησα...

— Ὁ! εἶνε ἀνθρωποὶ διακριτικοί! Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς τοὺς παρουσιάσω, τώρα ὅτε πλέον δὲν θ' ἀναγκάζωνται νὰ κρύπτουν τὰ διαβήματά των, εἰμὴ μόνον ἀπέναντι τοῦ Κ. Βάγγ.

— Εὐχαρίστως, ἀπήντησεν ὁ Κιν-Φό.

— Οἱ Κραίγ-Φράϋ θὰ εἶν' ἐδῶ, ἀφοῦ εἴσθε καὶ σεῖς.

Καὶ ὁ Γουλιέλμος I. Βίδουρφ ἐφώνησε:

— Κραίγ-Φράϋ!

Ὁ Κραίγ καὶ ὁ Φράϋ ἦσαν ἀληθῶς ὀπισθεν

τῆς θύρας τοῦ ἰδιαίτερου γραφείου. Εἶχον παρεκολούθησεν τὸν πελάτην τῆς Ἐκατονοῦτιδος μέχρι τῆς εἰσόδου του εἰς τὸ γραφεῖον, καὶ ἀνεμνον τὴν ἐξοδὸν του.

— Κραίγ-Φράϋ, εἶπε τότε ὁ κύριος πρᾶκτωρ, ἐνόσω διαρκεῖ ἡ ἀσφάλειά του, δὲν ἔχετε πλέον νὰ προφυλάξετε τὸν πολυτίμον πελάτην μας κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀλλ' ἐναντίον ἐνὸς φίλου του, τοῦ φιλοσόφου Βάγγ, ὅστις ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τὸν δολοφονήσῃ.

Καὶ ἀνεκοινώθησαν ἐν ὀλίγοις τὰ πρᾶγματα εἰς τοὺς δύο ἀχωρίστους, οἵτινες κατανοήσαντες τί συνέβαιναν, ἀπεδέχθησαν τὴν ἀποστολήν των. Ὁ πλούσιος Κιν-Φό ἦτο ὑπὸ τὴν αἰγίδα των, καὶ δὲν εἶχεν ἀνάγκην πλειοτέρων ὑπηρετῶν.

Τί τὸ πρακτέον τώρα;

Δύο μέσα ὑπῆρχον, ὡς παρετήρησεν ὁ κύριος πρᾶκτωρ· ἢ νὰ προφυλαχθῆ ἐπιμελῶς ὁ Κιν-Φό ἐντὸς τῆς ἐν Σάγγ-Χάϊ οἰκίας του, οὕτως ὥστε νὰ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν ὁ Βάγγ ἐν ἀγνοίᾳ τῶν Κραίγ-Φράϋ, ἢ νὰ καταβληθῆ πᾶσα σπουδὴ πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς διακονῆς τοῦ Βάγγ καὶ ἀνάληψιν τῆς τρομερᾶς ἐπιστολῆς.

— Ὁ πρῶτος τρόπος εἶνε ἀνωφελής, ἀπήντησεν ὁ Κιν-Φό. Ὁ Βάγγ θὰ κατορθώσῃ νὰ φθάσῃ μέχρις ἐμοῦ χωρὶς νὰ τὸν ἴδῃ τις, ἀφοῦ ἡ οἰκία μου εἶνε οἰκία του. Πρέπει ἐκ παντὸς τρόπου νὰ τὸν ἀνεύρωμεν.

— Ἐχετε δίκαιον, παρετήρησεν ὁ Γουλιέλμος I. Βίδουρφ. Τὸ ἀσφαλέστερον εἶνε νὰ ἐπανεύρωμεν τὸν κύριον Βάγγ· καὶ θὰ τὸν ἐπανεύρωμεν.

— Νεκρὸν... εἶπεν ὁ Κραίγ.

— Ἡ ζῶντα, εἶπεν ὁ Φράϋ.

— Ὅχι! ζῶντα! ἀνέκραξεν ὁ Κιν-Φό. Δὲν ἐννοῶ νὰ κινδυνεύσῃ διόλου ὁ Βάγγ ἐξ αἰτίας μου.

— Κραίγ καὶ Φράϋ, προσέθηκεν ὁ Κ. Βίδουρφ, εἴσθε ὑπεύθυνοι διὰ τὸν πελάτην μας ἐβδομηκοντα ἑπτὰ ἡμέρας ἀκόμη. Μέχρι τῆς τριακοστῆς προσεχούς Ἰουνίου ὁ κύριος ἀξίζει δι' ἡμᾶς διακοσίας χιλιάδας τᾶλληρα.

Μετὰ ταῦτα ὁ πελάτης καὶ ὁ κύριος πρᾶκτωρ τῆς Ἐκατονοῦτιδος ἀπεχωρίσθησαν ἀλλήλων· μετὰ δέκα δὲ λεπτά ὁ Κιν-Φό, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν δύο του σωματοφυλάκων, ἐπανήρχετο εἰς τὴν κατοικίαν του.

Ὅτε ὁ Σούν εἶδε τοὺς Κραίγ καὶ Φράϋ ἐπισημῶς ἐγκατεστημένους ἐν τῷ οἴκῳ, ἠσθάνθη λύπην τινὰ διὰ τοῦτο. Αἱ ἐρωτήσεις των καὶ αἱ ἀποκρίσεις του ἔπαυον πλέον, καὶ ἐπομένως ἔπαυον καὶ τὰ χρήματα! Πλὴν δὲ τούτου, ὁ κύριός του, ἀνακτῶν τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ζωῆς, ἀνέκτα καὶ τοὺς τραχεῖς του τρόπους πρὸς τὸν ἀδέξιον καὶ ὀκνηρὸν ὑπηρετήν. Ταλαίπωρε Σούν! Τί θὰ ἔλεγεν ἄρα γέ, ἂν ἐγνώριζε, τί τοῦ ἐπεφύλασσε τὸ μέλλον!

Ἡ πρώτη τοῦ Κιν-Φό μέριμνα ὑπῆρξε νὰ φωνογραφήσῃ εἰς Πεκίον, ὁδὸς Σά-Κούα, τὴν τροπὴν τῆς τύχης, ἥτις καθίστα αὐτὸν πλουσιώτερον ἢ πρὶν. Ἡ δὲ νεαρὰ γυνὴ ἤκουσε τὴν φωνὴν ἐκείνην, ἣν ἐνόουζεν ὅτι εἶχε στερηθῆ διὰ παντός, ἐπαναλαμβάνουσαν τοὺς τρυφερωτέρους τῶν λόγων. Ἐμελλεν, ἔλεγε, νὰ ἐπανίδῃ τὴν ἀγαπητὴν του μικρὰν ἀδελφήν, καὶ πρὶν ἢ παρῆρχετο ἡ ἐβδόμη σελήνη, θὰ ἔτρεχε πρὸς αὐτήν, ἵνα μὴ πλέον τὴν ἀφήσῃ. Μὴ θελήσας δὲ ἄπαξ νὰ καταστήσῃ αὐτὴν δυστυχῆ, δὲν ἤθελε πλέον νὰ τὴν ἀφήσῃ χήραν.

Ἡ Λέ-Οὐ δὲν ἐνόησε καλῶς τί ἐσημαίνεν ἡ τελευταία αὐτῆ φράσις· ἐν μόνον κατενόει, ὅτι ὁ μνηστήρ τῆς ἐπανήρχετο, καὶ ὅτι ἐντὸς δύο μηνῶν θὰ ἦτο πλησίον τῆς.

Τὴν ἡμέραν δ' ἐκείνην οὐδεμία ὑπῆρξεν εὐτυχεστέρᾳ γυνὴ καθ' ὅλον τὸ Οὐράνιον Κράτος.

Ἀληθῶς δέ, ἐντελής ἀντίδρασις εἶχεν ἐπέλθει εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Κιν-Φό, ὅστις εἶχε γείνει τετρακίς ἑκατομμυριοῦχος, χάρις εἰς τὴν ἐπικερδῆ κερδοσκοπίαν τῆς Κεντρικῆς Καλιφορνικῆς Τραπεζῆς. Ἐπόθει νῦν νὰ ζήσῃ καὶ νὰ ζήσῃ καλῶς. Εἵκοσιν ἡμερῶν συγκινήσεις εἶχον μεταμορφώσῃ αὐτόν. Οὔτε ὁ μανδαρίνος Πάο-Σέν, οὔτε ὁ ἔμπορος Γίν-Πάγγ, οὔτε Τιμ ὁ ἀβροδίαιτος, οὔτε Χουάλ ὁ λόγιος ἤθελον πλέον ἀναγνωρίσει τὸν ἀπαθῆ ἀμφιτρώνα, ὅστις εἶχεν ἀποχαιρετίσει αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ πλωτοῦ κήπου τοῦ ποταμοῦ τῶν Μαργαριτῶν. Ὁ δὲ Βάγγ, ἂν παρίστατο, δὲν θὰ ἐπίστευε τοὺς ἰδίους του ὀφθαλμούς· ἀλλ' εἶχε γείνει ἀφαντος, χωρὶς ν' ἀφήσῃ ἔγχος, οὐδ' ἀνεφαίνετο πλέον ἐν Σάγγ-Χάϊ. Τοῦτο δὲ προὔξενε διαρκῆ μέριμναν εἰς τὸν Κιν-Φό καὶ ἀδιάκοπον ἀγωνίαν εἰς τοὺς δύο του σωματοφύλακας.

Ὁκτὼ ἡμέρας βραδύτερον, τὴν 24 Μαρτίου, οὐδεμία ὑπῆρχε περὶ τοῦ φιλοσόφου εἰδήσις, καὶ ἀδύνατος ἐπομένως ἦτο οἰαδήποτε αὐτοῦ ἀναζήτησις. Μάτην ὁ Κιν-Φό, ὁ Κραίγ καὶ ὁ Φράϋ εἶχον διερευνησῆ πᾶσαν ξένην παραχώρησιν, τὰς ἀγοράς, τὰς ὑπόπτους συνοικίας, τὰ περίχωρα τοῦ Σάγγ-Χάϊ. Μάτην οἱ δεξιώτατοι ἀστυνομικοὶ ἰχνηλάται εἶχον ἐκστρατεύσει. Ὁ φιλόσοφος δὲν εὐρίσκετο.

Ἐν τούτοις ὁ Κραίγ καὶ ὁ Φράϋ, ἐπὶ μᾶλλον ἀνήσυχον, ἐπνύξανον τὰς προφυλάξεις των. Οὔτε ἡμέρας οὔτε νυκτὸς ἀπεχωρίζοντο τοῦ πελάτου των· ἔτρωγον παρὰ τὴν τράπεζάν του, καὶ κατεκλίνοντο ἐν τῷ κοιτῶνί του. Ἡθελῆσαν μάλιστα νὰ τὸν πείσωσι νὰ ἐνδύθῃ χαλύβδινον ἀλυσσιδωτὸν θώρακα, ἵνα προφυλαχθῆ κατὰ τοῦ ἐγγειριδίου, καὶ νὰ τρώγῃ μόνον ὡς βραστά, ἵν' ἀποφύγῃ τὸ δηλητήριον. Ἀλλ' ὁ Κιν-Φό, πρόπει νὰ τ' ὀμολογήσωμεν, ἀπέρριψε τὰς προτάσεις των. Τί ἄλλο ἔμενον, ἢ νὰ τὸν κλείσωσιν ἐπὶ δύο μῆνας ἐντὸς τοῦ κιβωτίου τῆς Ἐκατονοῦ-

τιδος, ἐπὶ τῆ προφάσει, ὅτι ἤξιζε διακοσίας χιλιάδας τᾶλληρων!

Τότε ὁ Γουλιέλμος I. Βίδουρφ, πρακτικώτερος πολὺ, πρότεινεν εἰς αὐτόν νὰ τῷ ἀποδώσῃ τὸ καταβληθὲν ἀσφάλιστρον καὶ νὰ διαλύσῃ τὴν ἀσφάλειαν.

— Ἀυποῦμαι πολὺ, ἀπήντησεν ὁ Κιν-Φό, ἀλλ' ἡ συμφωνία μας εἶνε συμφωνία, καὶ θὰ ὑποστήτε τὰς συνεπειὰς τῆς.

— Ἐστῶ, ἀπήντησεν ὁ κύριος πρᾶκτωρ, ἀποδεχόμενος ὅτι δὲν ἠδύνατο ν' ἀποφύγῃ, ἔστῶ! Ἐχετε δίκαιον. Κανεὶς δὲν θὰ σᾶς φυλάξῃ καλλίτερον ἀπὸ ἡμᾶς.

— Οὔτε εὐθηνότερα! ἀπήντησεν ὁ Κιν-Φό.

[Ἐπιτελεῖται συνέχεια]

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

Τῆ 30 Δεκεμβρίου, ἑσπέρας. — Ἡμῖν κλιμένης μόλις ἀπαλλαγῆς σφοδροῦ πυρετοῦ, πολὺν χρόνον κρατήσαντός με μεταξύ ζωῆς καὶ θανάτου. Ὁ ἐγκέφαλός μου ἐκλελυμένος προσεπάθει νὰ ἀναλάβῃ τὴν δραστηριότητά του, καὶ ὁ νοῦς μου ἐπανήρχετο ἀτελής ἐτι καὶ συγκεχυμένος ὡς φωτεινὴ ἀκτίς διαπερῶσα τὰ νέφη. Ἡσθάνομην δὲ ἐκ διαλειμμάτων ἐπανερχομένην τὴν ζάλην, ἥτις συνέχευε πᾶσάν μου ἀντίληψιν. Ἐκυμαινόμην, οὕτως εἰπεῖν, μεταξύ παραφροσύνης καὶ φρονήσεως.

Ἄλλ' ἐνίοτε ὅμως τὰ πάντα μοι ἐνεφάνιζοντο καθαρὰ ὡς αἱ ἀπόψεις αἱ ἐκτεινόμεναι ἐνώπιον ἡμῶν, ὅταν ἀπὸ τῆς κορυφῆς ὑψηλοῦ ὄρους κατωπτέωμεν τὰ περὶ, καθαρὰς οὐσῆς τῆς ἀτμοσφαιρας. Διακρίνομεν τὰ ὕδατα, τὰ δάση, τὰ χωρία, τὰ ποιμνία καὶ αὐτὴν ἐτι τὴν καλύβην τὴν ἐπὶ τοῦ χείλους τοῦ κρηνοῦ ἰσταμένην. Ἐπειτα αἴφνης ἐπέρχεται λαίλαψ μετὰ πυκνῆς ὀμίχλης, καὶ τὰ πάντα συνταράσσονται καὶ συγχέονται.

Ἐν ᾧ δὲ ἐπλανώμην ἐν τῇ ἀβεβαίᾳ ταύτῃ καταστάσει τῆς ἐγρηγόρευσης καὶ τοῦ ὄνειρου, οὐδόλως διακρίνων τὸ πραγματικὸν ἀπὸ τοῦ φανταστικοῦ, ἰδοὺ αἴφνης ἐνώπιόν μου ὑπὸ τὸ ἐκκρεμὲς ὠρολόγιον, οἷ ὁ εὐηγος σφιγμὸς μετρεῖ τὰς ὥρας, ἐπεφάνη τις γυνή!

Εὐθὺς ἐκ τοῦ πρώτου βλέμματός ἠδύνατό τις νὰ κατανοήσῃ ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη δὲν ἦτο κόρη τῆς Ββας. Τὸ βλέμμα αὐτῆς εἶχε τὴν σθεναρὴν λάμψιν δυνάτος ἀστρου, τὸ δὲ πρόσωπον τὴν ὀχρότητα ὑπεράτης ἀγωνίας. Ἐνδεδομένη ἐσθῆτα ποικιλόχρουν, ἐφ' ἧς τὰ λαμπρότατα χρώματα συνέπαιζον φαίδρα μετὰ τῶν ἀμαυροτάτων καὶ πενθίμων, ἐκράτει στέφανον φυλλοροοῦντα.

Παρατηρήσας αὐτὴν ἐπὶ τινὰς στιγμάς τὴν ἠρώτησα τὸ ὄνομά της καὶ τί ἐξήτει ἐν τῇ τρώγλῃ μου. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς παρεκολούθησαν

τὸν δείκτην τοῦ ὠρολογίου ἐστράφησαν πρὸς ἐμὲ καὶ ἀπεκρίθη :

— Εἶμαι τὸ μετ' ὀλίγον ἀπερχόμενον ἔτος, καὶ ἔρχομαι νὰ λάβω τὰς εὐχαριστίας σου καὶ τοὺς ἀσπασμούς σου.

Ἰσπανηγέρθην ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνός μου μετ' ἐκπλήξεως, ἥτις μετ' οὐ πολὺ μετετρέπη εἰς πικρὰν ἀγανάκτησιν.

— Ἄ! θέλεις καὶ εὐχαριστίας, ἀνεφώνησα, ἀλλ' ἄς ἴδωμεν τί μ' ἔφερες σὺ ὡς ἀντάλλαγμα ;

Ὅτε ἐχαιρέτισα τὴν ἔλευσίν σου, ἤμην νέος ἔτι καὶ ἀκμαῖος! σὺ μ' ἀφῆρες καθ' ἡμέραν μικρόν τι μέρος τῶν δυνάμεών μου καὶ τέλος μ' ἐξαπέστειλας τὴν ἀσθενείαν! Ἦδη διὰ τῆς σῆς βοήθειας τὸ αἷμά μου εἶνε ὀλιγώτερον θερμόν, οἱ μῦς ὀλιγώτερον στερεοί, οἱ πόδες ὀλιγώτερον ταχεῖς. Σὺ ἐναπέθεσας ἐν τῷ κόλπῳ μου πάντα τῶν νόσων τὰ σπέρματα, καὶ ἐκεῖ ἐνθα ἐφύοντο τὰ ἑαρινὰ τῆς ζωῆς ἄνθη, σὺ μετὰ μοχθηρίας ἐνέσπειρας τοῦ γήρατος τὰς ἀκαλήφας. Καὶ ὡς ἂν μὴ εὐχαριστηθεῖσα διότι κατέβαλες τὸ σῶμα, ἐπεσκότισας καὶ τὴν ψυχὴν μου, ἀπέσθεις πᾶν ἐν αὐτῇ γενναῖον φρόνημα, καὶ κατήνησεν ὀνηρότερα καὶ δειλοτέρα. Ἄλλοτε τῆς ψυχῆς μου τὸ βλέμμα περιελάμβανεν ἅπασαν καθ' ὅλου τὴν ἀνθρωπότητα, ἀλλὰ σὺ τὴν κατέστησας μύωπα, καὶ σήμερον βλέπει μόνον ὀλίγον πέραν ἑαυτῆς.

Ἴδου τί παρὰ σοῦ ἔλαβον. Τὴν δὲ ζωὴν μου ἰδὲ εἰς ὅποιαν ἐλεεινότητα, εἰς ὅποιαν ἐρημίαν, εἰς ὅποιαν ἀθλιότητα τὴν περιήγαγες!

Τοσαύτας ἤδη ἡμέρας καθ' ἃς ὁ πυρετὸς μὲ ἔχει κλινῆρη, τίς ἐφρόντισε περὶ τοῦ δωματίου μου, τῆς μόνῃς ἐν τῷ κόσμῳ χαρᾶς μου; Δὲν θὰ εὐρω κενὰς τὰς σκευοθήκας μου, τὴν βιβλιοθήκην μου διεσκορπισμένην, ὅλα μου τὰ πτωχικὰ πλοῦτη ἐξηφανισμένα ὑπὸ τῆς ἀμελείας ἢ ὑπὸ τῆς ἀπιστίας τῶν περὶ ἐμὲ; Πού εἶνε τὰ φυτὰ ἅτινα ἐκαλλιέργουν καὶ τὰ πτηνὰ ἅτινα ἔτρεφον; Τὰ πάντα ἐξηφανίσθησαν, καὶ ἡ τρώγλη μου εἶνε ἐξηρησμένη, ἀλαλος, ἔρημος!

Πρὸ τινῶν μόνον στιγμῶν συνελθὼν καὶ λαβῶν γνώσιν τῶν περὶ ἐμὲ, ἀγνοῶ καὶ τίς ἐμερίμνα περὶ ἐμοῦ κατὰ τὰς μακρὰς ὥρας τῆς ἀσθενείας μου; ἀναμφιβόλως μίσθιον τι ὄν, ὅπερ ἀπεχώρησεν ἅμα ἐξαντληθέντων τῶν πόρων μου!

Καὶ τί θὰ εἴπωσιν οἱ προϊστάμενοί μου μὴ βλέποντές με ἐν τῷ γραφείῳ ἐργαζόμενον; Τὴν ὥραν μάλιστα ταύτην τοῦ ἔτους ὅτε αἱ ἐργασίαι εἶνε μᾶλλον κατεπίγουσαι, πῶς θὰ κάμωσιν ἄνευ ἐμοῦ, καὶ θὰ θελήσωσιν ἄρα γε; Τίς οἶδε μήπως τὴν ὥραν ταύτην ἄλλος τις ἐργάζεται ἐν τῷ μικρῷ μου γραφείῳ, ἐν ᾧ ἐκέρδαινα τὸν ἐπιούσιόν μου ἄρτον! Καὶ τούτων μου τῶν συμφορῶν, σὺ, μόνη σὺ, μοχθηρὰ τοῦ Χρόνου κόρη, εἶσαι ἢ αἰτία. Ἴσχύον, υἰγιεινὰ, ἀνεσιν, ἐργασίαν, τὰ πάντα μ' ἀφῆρεςας, καὶ ὡς

ἀντάλλαγμα ἔλαβον παρὰ σοῦ ὕβρεις μόνον καὶ ζημίας, καὶ τολμᾷς ἔπειτα νὰ ἀπαιτήσης τὴν εὐγνωμοσύνην μου!

Ἄ! ἀπόθανε, ἐπειδὴ ἦλθεν ἡ ἡμέρα σου, ἀλλ' ἀπόθανε περιφρονουμένη καὶ κατηραμένη, καὶ εἶθε νὰ γραφῆ ἐπὶ τοῦ τάφου σου, ὅτι ὁ Ἄραφ ποιητὴς ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ τάφου κακοῦ τινος βασιλέως:

« Διαβάτα, χαῖρε, ὃν ἐθάψαμεν ἐνθάδε δὲν ἔδύναται πλέον νὰ ἀναζήσῃ ».

Ἄφηνισθην αἴφνης ὑπὸ χειρὸς λαβούσης τὴν χεῖρά μου· ἀνοίξας δὲ τοὺς ὀφθαλμούς ἀνεγνώρισα τὸν ἰατρόν.

Μετρήσας τοὺς σφιγμούς μου ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐκάθησε παρὰ τοὺς πόδας τῆς κλίνης μου, παρατηρῶν με καὶ τρίβων τὴν ῥίνα διὰ τῆς ταμβακοθήκης του. Ὡς δὲ ἔμαθον ἔπειτα, τὸ τοιοῦτον ἦτο σημεῖον εὐαρεσκείας.

— Τί εἶν' αὐτά; Ὀλίγον ἀκόμη καὶ θὰ ἐτραβούσαμεν διὰ τὰ θυμαράκια! μοι εἶπε διὰ φωνῆς χαρμωσοῦ ἅμα καὶ ἐπιπληκτικῆς. Τί ὄργη Θεοῦ, πόσῃ βίαν εἶχες καὶ μόνον ἐπροσφάσαμεν νὰ σε κρατήσωμεν μὲ τὰ δύο μας τὰ χεῖρα!

— Ὅστε ἴλοιπὸν εἶχετε ἀπελπισθῆ, ἰατρός, ἠρώτησά πως συγκεκινημένος.

— Καθ' ὅλου, ἀπεκρίθη ὁ γηραιὸς ἰατρός. Διὰ νὰ ἀπελπισθῆ τις ἔπρεπε νὰ ἠλπίζεν ὅπως δήποτε, ἐν ᾧ ἐγὼ δὲν εἶχον οὐδὲ τὴν παραμικρὰν ἐλπίδα. Ἡμεῖς οὐδὲν ἄλλο εἴμεθα ἢ ὄργανα τῆς Θεῆς Προνοίας, καὶ ἕκαστος ἡμῶν ὄφειλε νὰ λέγῃ « Ἐγὼ μὲν τὸν θεοράπευσα, ὁ δὲ Θεὸς τῷ ἀπέδωκε τὴν υἰγιειαν ».

— Βύλογημένα τὰ ὄργανα τῆς Θεῆς Προνοίας, ἀνεφώνησα, καὶ εἶθε μετὰ τοῦ νέου ἔτους νὰ μ' ἐπανέλθῃ καὶ ἡ υἰγιειά!

Ὁ ἰατρός ἀνύψωσε τοὺς ὤμους καὶ εἶπεν ἀποτόμως:

— Ζήτησέ τὴν ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν σου. Ὁ Θεὸς σοὶ δίδει τὴν υἰγιειαν, εἰς τὴν φρόνησίν σου δὲ ἐναπόκειται νὰ τὴν διατηρήσῃς. Μὴ νομίζωμεν ὅτι αἱ ἀσθενεῖαι μᾶς ἔρχονται ὅπως ἡ βροχὴ ἢ ἡ ἀκτίς τοῦ ἡλίου ἄνευ τῆς συμμετοχῆς καὶ ἡμῶν! Πρὶν ἢ παραπονεθῶμεν διότι ἠσθενήσαμεν, ὀφείλομεν νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι εἴμεθα ἄξιοι νὰ εἴμεθα υἰγιεῖς.

Ἦθελσα νὰ μειδιάσω, ἀλλ' ὁ ἰατρός δυσαρστηθεῖς— Ἄ! ἀνεφώνησα, νομίζεις ὅτι ἀστέζομαι; ἀλλ' εἶπέ μοι, παρακαλῶ, τίς ἐξ ἡμῶν μεριμνᾷ περὶ τῆς υἰγιείας του ὅσον καὶ περὶ τῆς περιουσίας του; Οἰκονομεῖς τὰς δυνάμεις σου ὅπως τὰ χρήματά σου; Ἀποφεύγεις τὰς ὑπερβολὰς καὶ τὰς ἀπερικοψίας μετὰ τῆς αὐτῆς προσοχῆς μεθ' ἧς καὶ τὰς παραλόγους δαπάνας ἢ τὴν κακὴν τῶν χρημάτων σου διάθεσιν! Ἰποβάλλεις εἰς ἐξέλεγχον τὴν διαγωγὴν σου ὅπως

καὶ τὰς λοιπὰς σου ὑποθέσεις; Ἐξετάζεις καθ' ἐσπέραν τί ἠδύνατο νὰ σ' ὠφελήσῃ ἢ νὰ σε βλάψῃ μετὰ τῆς αὐτῆς προσοχῆς καὶ φρονήσεως μεθ' ἧς ἐξετάζεις τὰ συμφέροντά σου; Σὺ αὐτός, ὅστις τῶρα θέλεις καὶ νὰ γελάσῃς, δὲν προεκάλεσες τὴν ἀσθενείαν διὰ μυρίων ὄσων παρεκτροπῶν;

Ἐπεχείρησα νὰ διαμαρτυρηθῶ ἀπαιτῶν νὰ μοι ὑποδείξῃ τὰς παρεκτροπὰς· ἐκεῖνος δὲ ἀνοίξας τὴν παλάμην ἤρξατο μετρῶν ἐπὶ τῶν δακτύλων.

« Πρῶτον, ἀνεφώνησε, γυμναστικὴν τίποτε! Ζῆς ἐδῶ μέσα τρυπωμένος χωρὶς ἀέρα, χωρὶς κίνησιν, χωρὶς ἀναψυχὴν. Τούτου ἕνεκα ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος γίνεται κακῶς, τὰ ὕγρα συμπυκνῶνται, οἱ ἀδρανεῖς μένοντες μῦς δὲν ἀπαιτοῦσι τὴν μερίδα τῆς θρεψέως των, ὁ στόμαχος χαλαροῦται καὶ ὁ ἐγκέφαλος καταπονεῖται.

» Δεύτερον, τροφὴ ἄτακτος. Μάγειρον ἔχεις τὴν ἰδιοτροπίαν, ὁ στόμαχος σου εἶνε δούλος ὀφείλων νὰ δέχεται ὅτι τῷ ῥίπτωσιν, ἀλλὰ καὶ ὅστις ὅμως ἐκδικεῖται ὅπως εἰξεύρουσι νὰ ἐκδικῶνται οἱ δούλοι.

» Τρίτον, ἄγρυπνίαι συνεχεῖς! Ἄντι νὰ μεταχειρίζεσαι τὴν νύκτα εἰς τὸν ὕπνον, τὴν καταδαπανᾷς εἰς τὴν ἀνάγνωσιν. Ἡ κλίνη σου ἔγινε βιβλιοθήκη καὶ τὸ προσκεφάλαιόν σου ὑποστήριγμα τῶν βιβλίων σου! Τὴν δὲ ὄραν καθ' ἣν ὁ ἐγκέφαλος καταπεπονημένος ἐπιζητεῖ ἀνάπαυσιν, σὺ τὸν ὀδηγεῖς εἰς διασκεδάσεις καὶ ὄργια, καὶ ἔπειτα παραπονεῖσαι εὐρίσκων αὐτὸν πάσχοντα τὴν ἐπιούσαν.

» Τέταρτον, Τρυφηλότης καὶ μαλακότης! Κλειδωμένος ἐντὸς τῆς τρώγλης σου περιεκυκλώθης ἀνεπαισθήτως ὑπὸ μυρίων περιττῶν προφυλάξεων. Ἐφραξες τὴν θύραν σου καὶ τὸ παραθυρόν σου, ἔστρωσες τάπητα κατὰ γῆς, ἀνάπτεις θερμάστραν μόνον αἰσθανθῆς τὸ πρῶτον ψῦχος, τὸ φῶς τοῦ λύχνου σου τὸ θέλεις πολὺ μαλακόν, θέλεις ἀπαλὸν προσκεφάλαιον νὰ κάθησαι, καὶ ὅμως μεθ' ὅλας ταύτας τὰς προφυλάξεις, ὁ ἔλαφροτάτος ἀνεμος σοῦ φέρει καταροήν, αἱ συνήθεις καθέδραι κατακόπτουσι τὸ σῶμά σου, καὶ ἔχεις ἀνάγκην διόπτρων νὰ ὑποφέρῃς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Ἐνόμισες ὅτι κατέκτησες ἀπολαύσεις καὶ ὅμως οὐδὲν ἄλλο ἔχεις ἢ ἀσθενείας.

» Πέμπτον

— Ἄ! πρὸς Θεοῦ, ἰατρός, σὰς παρακαλῶ, παύσατε! ἀνεφώνησα. Μὴ παρατείνετε πλέον τὴν ἐξέτασιν, μὴ προσθέτετε εἰς ἐκάστην τῶν κλίσεών μου καὶ μίαν τύψιν συνειδότος.

Ὁ γηραιὸς ἰατρός ἔτριψε τὴν ταμβακοθήκην ἐπὶ τῆς ῥινός του καὶ ἐγειρόμενος εἶπεν ἠπιώτερον:

— Βλέπεις; ἀποφεύγεις τὴν ἀλήθειαν, ὀπισθοχωρεῖς πρὸ τῆς ἀνακρίσεως! ἀποδείξτε ὅτι

πταίεις, καὶ ὁμολογεῖς τὴν ἐνοχὴν σου! Ἀλλὰ τοῦλάχιστον, ἀγαπήτε μοι, μὴ αἰτιάσαι τοὺς ἄλλους.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξήτασε τὸν σφιγμὸν μου καὶ ἀπῆλθε λέγων ὅτι τὸ ἔργον του ἐλήξε, καὶ ὅτι τὸ ὑπόλοιπον ἐκρέματο πλέον ἀπ' ἐμοῦ.

Ἀπελθόντος τοῦ ἰατροῦ παρεδόθη ἐν εἰς σκέψεις μυρίας.

Δὲν εἶχεν ἄδικον ὁ ἰατρός λέγων ὅτι εἶπε περὶ τῶν παρεκτροπῶν τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ἀληθῶς ποσάκις ἀποδίδομεν εἰς τὴν τύχην πάθημα τι, οὐ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν πηγὴν ἔπρεπε νὰ ἀναζητήσωμεν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς! Ἴσως θὰ ἦτο φρονιμώτερον νὰ μὴ τὸν διέκοπτον. . . .

Ἄλλ' ὅμως πλὴν τῆς ἐξετάσεως τῆς υἰγιείας τοῦ σώματος δὲν ὑπάρχει καὶ ἄλλη τις ἐξέτασις μείζονος λόγου ἀξία, ἢ τῆς υἰγιείας τῆς ψυχῆς; Καὶ εἶμαι ἄρα γε βέβαιος ὅτι οὐδενὸς ἡμέλησα πρὸς διατήρησιν αὐτῆς κατὰ τὸ ἦδη λήγον ἔτος; Στρατιωτὴς τοῦ Θεοῦ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων διετήρησα ἄρα γε τὴν εὐψυχίαν καὶ τὰ ὄπλα μου; Εἶμαι ἄρα γε παρεσκευασμένος εἰς τὴν μεγάλην ἐκείνην ἐπιθεώρησιν τῶν νεκρῶν, οὓς θὰ ἐπιθεώρησῃ ὁ Ὄν ἐν τῇ ζοφερᾷ κοιλάδι τοῦ Ἰωσαφάτ;

Τόλμα, ὦ ψυχὴ μου, ἐξέτασον σεαυτὴν καὶ ἐρευνήσον ποσάκις ἐσφαλῆς.

Ἐν πρώτοις ἐσφαλῆς διὰ τῆς ἀλαζονείας! Διότι δὲν ἀνεζήτησα τὰς ἀπλὰς ἀπολαύσεις. Κορεσθεῖς τῶν μεθυστικῶν οἴνων τοῦ πνεύματος, οὐδεμίαν πλέον εὐρίσκων οὐσίαν ἐν τῷ διαυγεῖ ὕδατι. Περιεφρόνησα πάντα λόγον οὐδεμίαν ἄλλην χάριν ἔχοντα ἢ τὴν εὐλιχρίειαν, ἔπαυσα ἀγαπᾶν τοὺς ἀνθρώπους μόνον ἕνεκα τῆς ὑπεροχῆς των· συνέσφιγγα τὸν κόσμον ἐν τοῖς στενοῖς ὀρίοις τοῦ πανθῆου, καὶ ἡ συμπάθειά μου ὑπὸ μόνου τοῦ θυμασμοῦ ἠδύνατο νὰ διεγερθῆ. Τὸν χυδαῖον ὄχλον, ὃν ὄφειλον νὰ παρακολουθῶ διὰ φιλοῦ ὁμματος ὡς συγχροτούμενον ἐξ ἀδελφῶν τὰς αὐτὰς ἐχόντων ἐλπίδας καὶ θλίψεις, μετ' ἃ διαφορίας κατέλιπον παρερχόμενον ὡς ποιμνιον. Ἀγανακτῶ βλέπων τὸν ὑπὸ τοῦ χριστοῦ μεθύνοντα περιφρονῶντα τὸν πτωχόν, τὸν ἐσσημένον τῶν ἐπιγεῖων ἀγαθῶν, καὶ ἐγὼ ὁ μάταιος ἐπὶ τῇ φροῦδῇ πολυμαθείᾳ μου, περιφρονῶ τὸν πτωχόν τῷ πνεύματι. Περιβορίζω τὴν πτωχείαν τοῦ πνεύματος ὡς ἄλλοι τὴν τοῦ ἐνδύματος, κομπάζω ἐπὶ τῷ χαρισματί μου καὶ μεταβάλλω τὴν εὐτυχίαν εἰς ὄπλον ἐπιθετικόν.

Ἄ! ἐὰν κατὰ τὰς χειρίστας ἡμέρας τῶν ἐπαναστάσεων ἢ ἐπαναστατήσασα ἀμάθεια ἐρρήξεν ἐνίοτε κραυγὴν μίσους ἐναντίον τῆς μεγαλοφυίας, δὲν πταίει μόνον ἢ φθονερά μοχθηρία, πταίει καὶ ἡ ἀλαζονεία ἢ περιφρονουσα τὴν γνῶσιν.

Ὁἴμοι! πόσον ἐλησμόνησα τὸν μῦθον τῶν δύο

υίων του μάγου της Βαγδάτης. Τούτων ὁ μὲν κατὰ τὴν ἀνέκκλητον ἀπόφασιν τῆς Εἰμαρμένης ἐγεννήθη τυφλός, ὁ δ' ἕτερος ἀπελάμβανε πάσας τὰς ἀπυλάσεις τὰς ὑπὸ τοῦ φωτός παρεχόμενας. Κομπάζων δὲ ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ του ταύτη ἐνέπαιξε τὴν τυφλότητα τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ δὲν τον κατεδέχετο. Πρωίαν τινὰ ὁ τυφλὸς ἠθέλησε νὰ ἐξέλθῃ μετ' αὐτοῦ.

«Πρὸς τί νὰ ἐξέλθῃς, τῷ εἶπεν ὁ βλέπων, ἀφ' οὗ ὁ Θεὸς μᾶς ἐπλασε πόσον διαφορετικούς; Δι' ἐμὲ ἡ πλάσις εἶνε θέατρον εἰς τὸ ὅποιον παρουσιάζονται μυριάδες θαυμασῶν ὑποκριτῶν, καὶ τὸ ὅποιον ἔχει μυριάδας λαμπροτάτων σκηνῶν. Ἀλλὰ διὰ σὲ εἶνε ἄβυσσος σκοτεινῆ, εἰς τὸ βάθος τῆς ὁποίας θορυβεὶ κόσμος ἀόρατος. Μείνε λοιπὸν μόνος εἰς τὸ σκότος σου, καὶ ἄφες νὰ εὐφραίνωνται βλέποντες φῶς ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους φωτίζει τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας».

Εἰπὼν ταῦτα ἀπῆλθεν, ὁ δ' ἐγκαταλειφθεὶς ἀδελφὸς ἐκλαίει πικρῶς. Ἀκούσας ὁ πατὴρ τὸν θρήνον τοῦ υἱοῦ, ἔσπευσε πρὸς αὐτὸν καὶ τον παρηγόρει ὑποσχόμενος νὰ τῷ δώσῃ ὅτι ἀνζητήσῃ.

— Δύνασαι νὰ μοι δώσῃς τὴν ὄρασιν;

— Δὲν το συγχωρεῖ ἡ Μοῖρα, εἶπεν ὁ μάγος.

— Τότε λοιπὸν, ὑπέλαβεν ὁ νέος ἀγανακτῶν, θέλω νὰ μοι σθέσῃς τὸν ἥλιον!

Τίς οἶδε μήπως τις τῶν ἀδελφῶν μου τῶν μὴ βλέπόντων πύχθη ταῦτά καὶ κατ' ἐμοῦ ἐνεκα τῆς ἀλαζονείας μου!

Ἀλλὰ πόσον μᾶλλον ἐσφάλῃν ἔτι ἐξ ἀπερισκεψίας καὶ ἐπιπολαιότητος! Πόσα ἀπεφάσιμα ἀσκόπως καὶ τυχαίως!

Πρὸ τινῶν ἡμερῶν ἀναβαίνων λόφον κατάφυτον καὶ ὑπὸ ἀτραπῶν διατεμνόμενον, εἶδον κάτωθεν μου ἀναβαίνοντα μεσήλικά τινα μετὰ νεάνιδος. Προσῆλθον ἐπ' αὐτῶν τὰ βλέμματά μου, καὶ ὁ μὲν ἀνὴρ ἐφόρει μακρὸν μαλλωτὸν ἐπενδύτην καὶ ἐφαίνετο ὡς ἄγριον θηρίον, ἐκράτει δὲ παχεῖαν ράβδον, δι' ἧς περιέγραφεν εἰς τὸν ἀέρα διαφόρους καμπύλας μετὰ πολλῆς βίας καὶ ἀτάκτως, ἐλάλει δὲ δυνατὰ, καὶ ἡ φωνὴ του μ' ἐφάνη ὡς τεταραγμένη ὑπὸ ὀργῆς. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐκ διαλειμμάτων ἀνυψούμενοι εἶγόν τι θηριώδες καὶ ἀπότομον, καὶ μοι ἐφάνη ὅτι ἐπέπληττεν ἢ ἠπείλει τὴν νεάνίδα, ἣτις ἠκρατο μετὰ συγκινητικῆς ὄντως ὑπομονῆς· δις ἢ τρίς ἐτόλμησε νὰ τῷ εἶπῃ μετὰ συστολῆς λέξεις τινάς, ἀναμφισβόως προσπαθοῦσα νὰ δικαιολογηθῇ· ἀλλ' ἐκεῖνος εὐθὺς ἐξηκολούθησε κραυγάζων σπασμωδικῶς, περιεφρέπων βλέμματα ἄγρια καὶ περιγράφων διὰ τῆς ράβδου του τοὺς ἀπειλητικούς κύκλους. Παρηκολούθουν αὐτοὺς διὰ τοῦ βλέμματος μᾶτην προσπαθῶν νὰ συλλάβῃ λέξιν τινὰ, ἕως παρελθόντες ἐξηφανίσθησαν ὀπισθεν τοῦ λόφου.

Προδηλότατα ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ἦτό τις τῶν οἰκογενειακῶν ἐκείνων τυράννων, ὧν τὸ ἀδιάλλα-

κτον καὶ ἀκοινωνήτων ἦθος ἐξερεθίζεται ἐνεκα τῆς ὑπομονῆς τοῦ θύματος, καὶ οἵτινες δυνάμει νὰ γείνωνσιν οἱ προστάται καὶ εὐεργέται τῆς οἰκογενείας, προτιμῶσι νὰ γίνωνται οἱ δῆμιοι αὐτῆς.

Καὶ κατηρώμην κατ' ἐμαυτὸν τὸν ἄγνωστον ἐκεῖνον θηριώδη ἀνδρα, καὶ ἠγανάκτων διατὶ νὰ μὴ τιμωρῶνται ἐπαξίως οἱ ἐγκληματῆται οὗτοι οἱ διαταράσσοντες τὴν ἀγίαν τῆς οἰκιακῆς ἐστίας ἡρεμίαν, ὅτε αἰφνης ἀκούω τὴν αὐτὴν φωνὴν ἐγγύτερόν μου, καὶ τὸ ζεῦγος διελθὼν τὴν ἀτραπὸν ἀνεφάνη μετ' οὐ πολὺ ἀπέναντί μου.

Τότε ἐκ τῶν πρώτων αὐτοῦ σχημάτων καὶ λέξεων κατενόησα περὶ τίνος πρόκειται. Ὁ ἀνὴρ ὃν ἐγὼ ἐνόμισα ὡς θηριώδη τινὰ καὶ ἐξωργισμένον τυράννον τοῦ παρ' αὐτὸν βαδίζοντος ἐντρόμου καὶ συνεσταλμένου θύματος, οὐδὲν ἄλλο ἢτο ἢ ἀξιότιμός τις πατὴρ παραβλῶψ καὶ βραδύγλωσσος, προσπαθῶν νὰ ἐξηγήσῃ εἰς τὴν μετὰ προσοχῆς ἀκρωμένῃν κόρην του τὴν ἀνατροπὴν τῶν μεταξοσκωλήκων!

Ἐπανηρογόμην γελῶν διὰ τὴν ἀπάτην μου· ἀλλὰ καθ' ὁδὸν πλησίον τῆς κατοικίας μου βλέπω ἀνθρώπους τρέχοντας καὶ ἀκούω κραυγὰς ἀπὸ τοῦ ἀπέναντι μέρους· πάντες δὲ ἔχοντες προτεταμέναι τὰς χεῖρας δεικνύουσι μακρὰν στήλην φλογῶν. Πυρκαϊὰ κατεβίβρωσκε μέγα ἐργαστήριον καὶ πάντες ἔσπευδον εἰς βοήθειαν.

Ἐγὼ ἐδίστασα. Ἡ νύξ ἐπλησίαζεν, ἤμην κατὰ κόπος, καὶ βιβλίον ἐπαγωγόν με περιέμενε. Ἐσκέφθην ὅτι δὲν θὰ λείψωσιν ἀνθρωποὶ, καὶ ἐξηκολούθησα τὸν δρόμον μου.

Πρὸ ὀλίγου, ὡς ἐνθυμεῖσθε, ἐσφάλῃν ἐξ ἀπερισκεψίας, νῦν δὲ ἐκ φιλαυτίας καὶ ἀνανδρείας.

Ἀλλὰ καὶ μήπως πρώτην ταύτην φορὰν ἀπέφυγον νὰ ἀποτίσω εἰς τὴν κοινωνίαν τὴν ὀφειλήν μου; Ἐν τῇ ἀδικίᾳ μου δὲν μετεχειρίσθην πάντοτε τοὺς συντρόφους μου ὡς λέων, σφετερισθεὶς βαθμυδὸν τὴν εἰς αὐτοὺς ἀναλογουσαν μερίδα; Ποσάκις βλέπων ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου καθήμενὴν τὴν ἐπαίτιδα δὲν ἐξέκλινα τῆς ὁδοῦ μου, ἵνα μὴ κινήθῃς ὑπὸ οἴκτου τὴν ἐλεήσω! Ποσάκις ἐκουσίως ἐδίστασα περὶ τῆς δυστυχίας τοῦ πλησίον μου, μόνον καὶ μόνον ἵνα δικαιολογήσω τὴν πρὸς τοὺς δυστυχεῖς σκληρότητά μου καὶ ἀναισθησίαν μου! Μετὰ πάσης δὲ εὐαρεσκείας πολλάκις προσεπάθησα νὰ ἀποδείξω τὰς κακίας τοῦ πτωχοῦ, ἵνα χαρακτηρίσω τὴν ἀθλιότητα αὐτοῦ ὡς δικαίαν τιμωρίαν!...

Τί ἀν διέκοψα τὸν ἱατρὸν ἀπαριθμοῦντα τὰς πρὸς βλάβην τοῦ σώματος παρεκτροπὰς μου; Μήπως ἐκεῖναι ἄς ἐγὼ ἀπρηθίμωσα δὲν εἶνε χειρότεροι; Ἄ! αἱ σωματικαὶ ἀσθένειαι ἐμποιοῦσιν οἶκτον, ἀλλ' αἱ ψυχικαὶ φρίκην...

Εὐτυχῶς ὁ γείτων μου, γηραιὸς ἀπόμαχος, ἐλθὼν μ' ἐξήγαγε τῆς δεινῆς ταύτης καταστάσεως, ἣτις πολυτρόπως με ἠφάνιζε. Νῦν δὲ σκε-

πτόμενος νομίζω ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀσθενείας μου πάντοτε ἔβλεπον πρὸς ἐμὲ κύπτουσαν τὴν ἀγαθὴν ἐκείνην μορφήν καὶ πατρικῶς προσβλέπουσάν με. Εἰσῆλθε δὲ κρατῶν διὰ τῆς μιᾶς καὶ μόνης χειρὸς του δοχεῖον κόλλας, τεμάχια πρασίνου χάρτου καὶ μεγάλην ψαλλίδα, καὶ ἤρχετο ἵνα ἐργασθῇ ἐν τῷ δωματίῳ μου καὶ συγχρόνως ἵνα με προσέχη. Στερηθεὶς τοῦ ποδὸς καὶ τῆς χειρὸς ἐν ταῖς πεδίοις τῶν πολέμων, ἐπορίζετο ἤδη τὸν ἐπιούσιον κατασκευάζων χαρτίνας θήκας ζαχαρωτῶν διὰ τῆς ὑπολειπομένης χειρὸς του. Ἀμα εἰσερχόμενον τὸν προσηγόρευσα ἐξ ὀνόματος, καὶ ἐκεῖνος ἀνεφώνησεν ἐκπληκτόμενος διὰ τὴν ἀνέλπιστον ταχεῖαν βελτίωσιν τῆς ὑγιείας μου. Προσελθὼν δὲ μετὰ χαρᾶς ἔλαβε τὰς χεῖράς μου διὰ τῆς χειρὸς του καὶ εἶπεν εὐθύμως·

— Τώρα ὄλα καλά! Μὰ δὲν ἦταν καὶ μικρὸ πρᾶγμα· ἔκαμες μίαν ἐκστρατείαν πού κάμνει κ' ἐγὼ δὲν ἔξερω διὰ πόταις. Ὅταν ἤμουν εἰς τὸ νοσοκομεῖον, εἶδα κὰν καὶ κὰν θερμασμένους· εἶχα μάλιστα ἓνα κοντά μου κ' ἐφώναζε πῶς ἔχει καμίνι ἀναμμένο μέσα ἔς τὸ στομάχι του καὶ νὰ ἔλθουν τάχα οἱ πυροσβέσται νὰ του σβύσουν τὴ φλόγα. Καὶ νὰ ἰδῆς, ἔπειτ' ἀπὸ τρεῖς μέραις τοῦ ἔσβυσε ἡ φλόγα μιὰ γιὰ πάντα... Μὰ σὺ ὅμως ἐβάστηξες εἰκοσιοκτὼ σωστὰ ἡμερόνυκτα, ἐπολέμησες ἔς ἀν παλληκάρι, δὲν εἶνε μικρὸ πρᾶγμα. Τὸ εἶδα μὲ τὰ ἴδια μου τὰ μάτια.

— Λοιπὸν δὲν ἔχω λάθος, σεῖς ἐκάθησθε πάντοτε πλησίον μου;

— Νὰ δὰ ἡ ὥρα, μεγάλο πρᾶγμα, μήπως ἡ κάμαρά μου δὲν εἶνε δύο βήματ' ἀπ' ἐδῶ; Ἐταί πού λές· αὐτὸ ἐδῶ τὸ ζερβὶ ἦταν ὁ νοσοκόμος, γιὰ τὸ δεξί, ἔξερεις, λείπει ἔς τὸ μεταβατικό. Μὰ δὲ ῥωτᾶς ἀλήθεια καὶ ποῦ χέρι σ' ἐπότιζε;

Καὶ ὁ γηραιὸς ἀνεκάγχασεν ὑπὸ χαρᾶς, ἐγὼ δὲ ἀδυνατῶν ἐκ τῆς συγκινήσεως νὰ λαλήσω ἐθλιψα τὴν χεῖρά του ἐπὶ τοῦ στήθους μου. Ἰδὼν ἐκεῖνος τὴν συγκινήσιν μου διέκοψε τὸν περὶ τῆς ἀσθενείας μου λόγον καὶ εἶπε φαιδρός·

— Ἀλήθεια, ἀπὸ σήμερα ἔχομε τὸ δικαίωμα νὰ παίρνωμε καὶ τὸ σιτηρέσιό μας, τὸ ἔξερεις κ' αὐτό; Τὸ εἶπεν ὁ ἱατρὸς· αὐτὸς εἶνε βλέπεις ὁ σιτιστής.

— Ὅστε μένει νὰ εὐρεθῇ τώρα καὶ ὁ μάγειρος, ὑπέλαβον ἐγὼ μειδιῶν.

— Ὁ μάγειρος εὐρέθη, ἀνεφώνησεν ὁ ἀπόμαχος, ἔχομε τὴ Γηρουφαλιά τὴ νεροκουβαλήτρα καὶ τώρα αὐτὴ σοῦ κοκκινίζει τὸ κρέας, γείτονα· αὐτὴ μὴ φοβάσαι, δὲ λυπάται οὔτε τὸ βούτυρο οὔτε τὸν κόπο. Ὅταν ἦσουν κατὰ πού λέει τὸ τραγοῦδι μετὰ ζῶης καὶ Χάρου ἢ καὶ μὲν ἔτρεχ' ἐπάνω κάτω νὰ ῥωτᾶ καὶ νὰ μαθαίνῃ πῶς πηγαίνει ἡ μάχη... Καὶ τώρα, στάσου, θαρρῶ αὐτὴ πῶς εἶνε».

Καὶ ἀληθῶς ἀντήγουν βήματα ἐν τῷ διαδρόμῳ. Ὁ γηραιὸς ἔσπευσε νὰ ἀνοίξῃ τὴν θύραν.

— Ἄ, εἶνε ἡ κυρὰ Μηλιά, καλὴ γειτόνισσα, μίαν ἀπὸ τὰς καλαῖς φιληνάδες σου, σοῦ τὴν συσταίνω διὰ τὰ καταπλάσματα, εἶνε ἐπιτήδεια. Ἐλα μέσα, κυρὰ Μηλιά, ἔλα νὰ μας καμαρώσῃς τί εὐμορφα παλληκάρια πού εἴμαστε σήμερα».

Ἡ ἀγαθὴ γυνὴ εἰσῆλθε φέρουσα τὰ λευκά μου ἐνδύματα, ἅτινα εἶχε πλύνει καὶ ἐπιδιορθώσει, ἔφερε δὲ καὶ μικρὰν φιάλην ἰσπανικοῦ οἴνου, δῶρον τοῦ υἱοῦ τῆς, ὅστις ἦτο αὐτῆς, καὶ ὅπερ αὐτὴ ἐφύλαττε δι' ἐπίσημόν τινα περίστασιν. Ἡθέλησα νὰ τὴν εὐχαριστήσω, ἀλλ' ἡ ἐξαίρετος γυνὴ μοὶ ἔνευσε νὰ σιωπήσω, διότι ὁ ἱατρὸς εἶχε δῆθεν παραγγεῖλει νὰ μὴ ὀμιλῶ. Τὴν εἶδον δὲ διευθετοῦσαν τὰ συρτάρια μου, ἅτινα ἰδὼν ἐξεπλάγην· χεῖρ ἐπιμελής εἶχε προδήλως ἐπανορθώσει τὰς ἀταξίας, ἄς συνεπάγεται συνήθως πάσα ἀσθένεια.

Ἐν τῷ μεταξῷ ἦλθε καὶ ἡ Γηρουφαλιά κομίζουσα τὸ φαγητόν μου. Παρηκολούθει δὲ αὐτὴν ἡ κυρὰ Διονύσιαινα, γειτόνισσα καὶ αὐτὴ, ἣτις συγχρόνως εἶχε μάθει καὶ τὸν κίνδυνον ὃν διέτρεξα καὶ τὴν ἀναρρώσιν μου. Μ' ἔφερε δὲ ὡν τὴν στιγμὴν ἐκείνην γεννηθὲν καὶ ἤθελεν, ἔλεγε, νὰ με ἴδῃ τρώγοντα αὐτό.

Ἐδέησε δὲ νὰ τὴ διηγηθῶσι λεπτομερῶς τὰ τῆς ἀσθενείας μου ἀπ' ἀρχῆς· ἐκείνη δὲ διέκοπτε τὴν διήγησιν διὰ θορυβωδῶν ἀναφωνήσεων, ἄς παρευθὺς κατέστελλε ζητοῦσα σιγᾷ συγγνώμην, ὁσάκις ἡ κυρὰ Μηλιά τῇ ὑπεμείνησκεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀναφωνῇ δυνατὰ ἐνώπιον τοῦ ἀσθενοῦς. Ἐσχημάτισαν δὲ περὶ ἐμοῦ κύκλον, ἵνα με καμαρώσωσι τρώγοντα. Ὅσάκις δὲ ἤνοιγον τὸ στόμα, κραυγαὶ ἀγαλλιάσεως καὶ εὐλογίαι συνάδουσαν πᾶσαν τῶν σιαγόνων μου κίνησιν.

Ἐν τῷ δὲ ἀπεκουίζοντο τὰ πινάκια εἰσῆλθεν ὁ γηραιὸς ταμίης τοῦ καταστήματος, ἐν τῷ εἰρηγαζόμενῳ. Ἀμα ἰδὼν αὐτὸν ἠσθάνθην τὴν καρδίαν μου παλλομένην, διότι ἐσκέφθην τί ἄρᾳ γε ἤρχετο νὰ μοὶ ἀναγγεῖλῃ, πῶς οἱ προϊστάμενοι ἐχαρακτήρισαν τὴν ἀπουσίαν μου; Μετὰ πλείστης ἀγωνίας τὸν ἔβλεπον πότε νὰ χαράξῃ τὸ στόμα. Ἀλλ' αὐτὸς καθήσας πλησίον μου, ἔλαβε τὴν χεῖρά μου ἐκφράζων τὴν χαρὰν του ἐπὶ τῇ ἀναρρώσει μου.

«Ἀλλὰ πῶς εἶδον τὴν διακοπὴν τῆς ἐργασίας μου οἱ προϊστάμενοι; ἠρώτησα ἐνδοιάζων.

— Καμμία διακοπὴ δὲν ἐγένεον, ἀπεκρίθη ὁ γηραιὸς ἡσύχως.

— Τί ἐννοεῖς;

— Διεμοιράσθημεν τὴν ἐργασίαν σου ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι, ὥστε τὰ πάντα εἶνε ἐν τάξει».

Ἀνεξήγητος ὑπῆρξεν ἤδη ἡ συγκίνησίς μου. Μετὰ τοσαύτας ἐνδείξεις ἀγάπης, ἡ τελευταία αὐτὴ ὑπερέβαινε πᾶν μέτρον. Δὲν ἠδυνήθην νὰ ἀναχαίτισω τὰ δάκρυά μου.

Λοιπόν αὐτοὶ ἀσήμενοι ὑπηρεσίαι μου ἀντημείφθησαν ἑκατονταπλάσια, εἶχον σπείρει δλίγον τι καλόν, καὶ ἕκαστον σπέρμα πέσον ἐπὶ γῆς ἀγαθῆς ἔφερον ἤδη στάχυον ὅλον! Ἄ! τοῦτο συμπτῶν τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς καλὰς συμβουλὰς τοῦ ἀγαθοῦ ἱατροῦ. Ἐάν εἶνε ἀληθές ὅτι αὐτὸ ἀσθενεῖαι, αὐτὸ τε ἐσωτερικαὶ καὶ αὐτὸ ἐξωτερικαί, εἶνε καρπὸς τῆς μωρίας ἡμῶν ἢ τῆς κακίας, ἀλλ' ἢ συμπάθεια ὅμως καὶ ἡ ἀφοσίωσις εἶνε καὶ αὐταὶ ἀνταμοιβή τοῦ ἐκτελεσθέντος καθήκοντος. Ἐκαστος ἡμῶν τῆ βοηθεία τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τοῖς πεπερασμένοις ὁρίοις τῆς ἀνθρωπίνης δυνάμεως, αὐτὸς παρασκευάζει τὸ ἦθος, τὸν χαρακτῆρα, τὸ μέλλον του.

Πάντες ἀπῆλθον. Τὰ ἀνθη μου καὶ τὰ πτηνὰ κομισθέντα πάλιν εἰς τὸ δωμάτιόν μου ὑπὸ τοῦ γηραιοῦ ἀπομάχου, εἶνε οἱ μόνον μου σύντροφοι. Ὁ ἥλιος δύνων πορφυροῖ διὰ τῶν ὑστάτων αὐτοῦ ἀκτίνων τὰ ἡμικλειστα παραπετάσματά μου. Ἡ κεφαλὴ μου εἶνε ἐλεύθερα, ἡ καρδιά μου ἐλαφροτέρα, καὶ νέφος ὑγρὸν κυμαίνεται ἐπὶ τῶν βλεφάρων μου. Δισθάνουμαι ἐν ἑμαυτῷ τὴν εὐάρεστον ἐκείνην κατάστασιν, ἣτις συνήθως προηγεῖται τοῦ νηδύμου ὕπνου.

Ἐκεῖ πέραν ἀπέναντι τῆς κλίνης μου ἡ ὠχρὰ θεὰ ἢ φοροῦσα τὴν ποικιλόχρουν ἐσθῆτα καὶ τὸν φυλλορροοῦντα στέφανον ἀναφαίνεται πάλιν. Ἄλλ' ἤδη τείνων αὐτῇ τὴν χεῖρα μετὰ μειδιάματος εὐγνωμοσύνης.

Χαῖρε, προσφιλέστατόν μοι ἔτος, ἀνεφώνησα, χαῖρε σὺ ἦν πρό μικροῦ ἠτιώμην ἀδίκως. Ὁ τι ἔπαθον σὺ δὲν εἶσαι ὑπόλογος, διότι σὺ οὐδὲν ἄλλο εἶσαι, ἢ τὸ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὀρισθὲν διάστημα τοῦ ἐπὶ γῆς ὁρόμου μου, ὃ ἀγρὸς ἐξ οὗ ἐθέρισα ὅ τι ἔσπειρα. Θά σε ἀγαπῶ διὰ τὰς δλίγας χαρμοσύνης ὥρας, ἃς με εἶδες ἀπολαμβάνοντα· θά σ' ἀγαπῶ δὲ καὶ δι' ὅσα ἔπαθον, ὧν ὅμως σὺ δὲν ἦσο ἡ αἰτία, ἀλλ' ἀπλῶς τὸ θεάτρον. Εἴσελθε λοιπὸν ἐν εἰρήνῃ εἰς τὴν αἰωνιότητα καὶ ἔσο εὐλογημένον, διότι ἀντὶ μὲν τῆς νεότητος μοὶ ἐγκαταλείπει τὴν πείραν, εἰς ἀντάλλαγμα δὲ τοῦ χρόνου, τὴν μνήμην, καὶ εἰς ἀμοιβὴν τῆς εὐεργεσίας, τὴν εὐγνωμοσύνην.

[Émile Souvestre]

II. I. Φ.

ΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

[1 Ιανουαρίου 1880].

Δὲν ἠξέυρω, ἀναγνώστὰ μου, τί φρονεῖς ἐν γένει περὶ τῶν ἐπισκέψεων. Ἄγνοῶ, ἂν τὰς νομίζεις καλὰς ἢ κακὰς, ὀχληρὰς ἢ εὐαρέστους, περιττὰς ἢ ἀναγκαῖας. Ἀμφιβάλλω ὅμως πολὺ, ὅ,τι δῆποτε καὶ ἂν τὰς νομίζης, ἂν τὰς κάμνεις εὐχαρίστως. Ἀλλέως, βλέπεις, κρίνομεν τὸ βᾶρος ἐπὶ τῆς ξένης βάρους καὶ ἀλλέως ἐπὶ τῆς ἰδικῆς μας. Σημειῶσαι δέ, ὅτι λέγων ἐπισκέψεις, δὲν ἐννοῶ, καὶ ἀποκλείω ἐντελῶς τοῦ

προκειμένου ὅσας κάμνομεν καὶ σὺ κ' ἐγώ, ὅταν ἔχωμεν ὄρεξιν καὶ διάθεσιν, πρὸς τοὺς φίλους μας μεθ' ὧν ἐπιθυμοῦμεν νὰ συνομιλήσωμεν δλίγας στιγμὰς ἢ πολλὰς ὥρας. Ἀποκλείω ἐπίσης τὰς ἀναγκαῖας καὶ ἀπαραιτήτους ἐπισκέψεις, τὰς ὁποίας ὑπαγορεύουσι συνήθως τὸ συμφέρον, αἱ ὑποθέσεις καὶ ἡ ἀληθὴς ἀνάγκη. Τοιαύτας ἐπισκέψεις κάμνομεν ὅλοι μας καθ' ἡμέραν, διότι δὲν ἠμποροῦμεν νὰ κάμωμεν διαφορετικά. Τίς, ὑπάλληλος, δὲν ἐπισκέπτεται τὸν προϊστάμενόν του; τίς, ἱατρός, δὲν ἐπισκέπτεται τὸν δικηγόρον του; τίς, ὑπόθεσις ἔχων οἰανδήποτε, δὲν ἐπισκέπτεται ἐκεῖνον, ὅστις δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς εὐτυχίᾳ τῆς περαιοῦσιν; Δὲν πρόκειται ὅμως περὶ τῶν ἐπισκέψεων αὐτῶν, ἃς δικαιολογεῖ πάντοτε πραγματικὴ τις ἀνάγκη, ἀναγομένη συνήθως, ὡς μαθηματικὴ τις ἐξίσωσις εἰς τὸν ἔσχατον καὶ ἀπλούστατον αὐτῆς ὅρον, εἰς τὸ χρῆμα, τὸν ἀπόλυτον τοῦτον καὶ παντοκράτορα δεσπότην τῆς ἀνθρωπίνης μυρμηκίας. Πρόκειται περὶ τῶν ἄλλων ἐπισκέψεων, ἃς ὑπαγορεύει ἐπίπλαστος μόνον καὶ συνθηματικὴ ἀνάγκη, ἐξ ἐκεῖνων ἃς δημιουργεῖ σήμερον καὶ καταστρέφει αὐριον ὃ πολιτισμὸς καὶ ἡ οὕτω καλουμένη πρόοδος, ἀνάγκη τὴν ὁποίαν ὅλοι αἰσθανόμεθα χωρὶς νὰ ἐννοῶμεν τὸν λόγον τῆς, τὴν ὁποίαν καταρῶμεθα, χωρὶς ὅμως νὰ τολμῶμεν καὶ νὰ τὴν πολεμήσωμεν, ἀνάγκη τέλος πάντων, εἰς τὴν ὁποίαν ὑποτασσόμεθα ὅλοι, γογγύζοντες μὲν ἰδιαιτέρως, μειδιῶντες δὲ δημοσίᾳ.

Αἱ ἐπισκέψεις αὐταί, ὡς καὶ ἡ ἀνάγκη ἣτις τὰς ὑπαγορεύει καὶ τὰς ἐπιβάλλει, εἶνε περιεργοὶ ἐν γένει καὶ ἀστεῖαι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. Παρ' ἡμῖν δ' ἐν Ἀθήναις εἶνε ἀκόμη περιεργότεραι καὶ ἀστειότεραι, διότι καὶ ὁ κόσμος ὃ ἀθηναϊκὸς εἶνε περιεργότερος πολὺ καὶ ἀστειότερος τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου. Μὴ ἀπορήσῃς δι' αὐτὸ μὴδὲ διαμαρτυρηθῆς, ἀγαθὲ μου συμπολίτα, κατὰ τοῦ γράφοντος τὰς δλίγας ταύτας σειρὰς. Εἶσαι Ἀθηναῖος, καὶ εἶνε Ἀθηναῖος. Ἄν δὲ οὐδένα ἔχει λόγον νὰ σε κολακεύῃ, σιτίζων σε δι' εὐαρέστου ψευδολογίας, διότι ἀπὸ καιροῦ ἤδη ἀπετάχθη τῷ δαίμονι τῆς καθολικῆς ψευδοφροσύνης καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ, οὐδεμίαν ὅμως ἐπίσης ἔχει ἀφορμὴν νὰ σε πικράνῃ ἀνευ λόγου, προσβάλλων τὴν πατριωτικὴν σου φιλοτιμίαν καὶ ὑπολαμβάνων σε, μόνον ἐξ ἀπλῆς κακεντρεχείας, ἀστειότερον τοῦ ἐν γένει Ἑλληνος. Φρονεῖ ἀπλῶς, καὶ θά φρονήσῃ καὶ σὺ μετ' αὐτοῦ, ἂν ἦσαι ἀμερόληπτος καὶ ἀπαθὴς παρατηρητῆς, ὅτι ὁ Ἀθηναῖος τῆς σήμερον, ὃ πεπολιτισμένος, ἐννοεῖται, καὶ μεμορφωμένος, ὃ φοιτῶν δηλαδὴ εἰς τὸ Σολωνεῖον καὶ εἰς τὸ καφενεῖον τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος, ὃ ἀρεσκόμενος εἰς τὴν Madame l'Archiduc καὶ ἐνδύόμενος εἰς τοῦ Ber-

ger, ὃ ἐνήμερος εἰς τὰ τῆς ὑγείας τοῦ Bismarck καὶ εἰς τὴν πρόοδον τῶν μηδενιστῶν, ὅτι ὁ Ἀθηναῖος οὕτος οὔτε Ἑλλήν εἶνε πλέον οὔτε Ἑβραῖος ἀκόμη. Πολλὰ τῶν πατρικῶν του ἐθίμων ἀπέβαλε καὶ τὰ ἀντικατέστησε δι' ἐθίμων εὐρωπαϊκῶν· πολλὰς παλαιὰς του ἀνάγκας ἐλησμόνησε, κ' ἐδημιούργησεν ἀντ' αὐτῶν ἀλλὰς, ἃς ἀντέγραψεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τῶν γαλλικῶν μυθιστορημάτων—κατὰ τὴν ἑλληνικὴν τῶν μεταφρασῶν· ἀπέμαθε νὰ φορῇ φουστάνελλαν καὶ ἔμαθε κάπως νὰ φορῇ μέλανα ἐπενδύτην. Ἀλλὰ μ' ὅλην αὐτοῦ τὴν πρόοδον, ὃ παλαιὸς ἄνθρωπος, ὃ Ἑλλήν ὃ γνήσιος δὲν ἀπετριβή ἀκόμη ἐντελῶς, καὶ ὑπὸ τὰ βερνίκιον τῆς Δύσεως διαφαίνεται ἔτι εὐτυχῶς ἢ ἀφελῆς παλαιὰ του μορφή. Ὅτι δὲ τὸ παράδοξον αὐτὸ μίγμα Ἑλληνος καὶ Ἑβραίου εἶνε ἀστεῖον κάπως καὶ ἱλαρόν, ὡς εἶνε ἀστεῖα πᾶσα μεταμορφίσις, δὲν δύνασαι, νομίζω, ν' ἀρνηθῆς, πατριωτικώτατε τῶν συμπολιτῶν μου, ὅσος καὶ ἂν βόσκη εἰς τὰ στήθη σου ἀθηναϊκὸς φανατισμός. Παραδέχεσαι δὲ τώρα, ἐλπίζω, ὅτι καὶ αἱ ἐπισκέψεις τοῦ σημερινοῦ Ἀθηναίου, ἐφ' ὧν ἐπιδρᾷ μὲν ἐν μέρει ἢ παλαιὰ παράδοσις, ἐπενεργεῖ δὲ συνάμα καὶ ἡ μίμνησις ἢ εὐρωπαϊκὴ, κατήντησαν, μέχρι τοῦδε τοῦλάχιστον, κρᾶμα ἰκανῶς ἀστεῖον εἰλικρινείας καὶ προσποιήσεως, ἀβροφροσύνης συνθηματικῆς καὶ στοργῆς ἀληθοῦς, δυνάμενον νὰ παρασχη ἀφορμὴν εἰς φαιδρὰν τινα μελέτην—ἢ μᾶλλον ἐπιθεώρησιν, ἂν ἡ λέξις μελέτη σοῦ φαίνεται βαρεῖα—καὶ νὰ δικαιολογήσῃ τὸν ταπεινῶς ὑποφαινόμενον δούλον σου, ἐπιχειροῦντα σήμερον νὰ ἐπιθεωρήσῃ μαζὺ σου ἐξ ἀπόπτου τὰς ἐπισκέψεις τῆς πρώτης τοῦ ἔτους. Ἴσως ἄλλοτε, βραδύτερον, τίς οἶδε πότε, ἐπιθεωρήσῃ πάλιν μαζὺ σου καὶ τὰς λοιπὰς ἐπισκέψεις τοῦ σημερινοῦ Ἀθηναίου: τὰς ἐπισκέψεις τῶν νεογύμων, τὰς ἐρτασίμους ἐπισκέψεις, τὰς συγχαρητηρίους, τὰς συλλυπητηρίους, καὶ τὰς ἄλλας ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς.

Σήμερον ὅμως εἶνε ἡ πρώτη τοῦ ἔτους. **A tout seigneur tout honneur**, λέγουσιν οἱ Γάλλοι· προηγοῦνται τὰ ἀναστάσιμα, λέγουσιν οἱ Ἑλληνες. Τὰ ἀναφέρω, βλέπεις, καὶ τὰ δύο, διότι ἀποτεῖνομαι εἰς Ἀθηναῖον.

Δὲν σ' ἐρωτῶ ἂν ὑπέγραψες εἰς τοῦ τυφλοκομείου τὸν κατάλογον, οὐδ' ἂν κατέβαλες καὶ σὺ τὰ δέκα σου ἢ δεκαπέντε φράγκα, ὅπως διὰ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς συνδρομῆς σου ἀπαλλαγῆς δῆθεν τῆς ἀποστολῆς ἐπισκεπτῶν. Τὸ πρᾶγμα κατήντησε σήμερον τύπος ἀπλοῦς, παράδοσις μὴ ἔχουσα πλέον ἄλλον σκοπὸν ἢ τὸν σκοπὸν τῆς ἀγαθοεργίας, καὶ οὔτε σὲ ἀπαλλάσσει τῆς ὑποχρέσεως τῶν ἐπισκέψεων οὔτε τοὺς ἄλλους τῆς ὑποχρέσεως τῆς ὑποδοχῆς. Κάμνομεν καὶ σήμερον τὰς ἐπισκέψεις μας, ὡς τὰς ἐκάμνομεν πρὶν φυτρώσῃ ὃ κατάλογος τοῦ

τυφλοκομείου, ὃ ἐλεήμων, δὲ αὐτος νεωτερισμὸς οὐδὲν ἄλλο κατώρθωσεν ἢ νὰ πληρώσῃ πολλοὶ, πλὴν τῶν δέκα καὶ δεκαπέντε ἐκείνων φράγκων, ἀλλὰ τόσα—ὄχι εἰς ἐπισκεπτῆρια—, ἀλλὰ εἰς τὴν ἀμαξάν. Εὐτυχῶς διαμοιράζεται σήμερον τὸ διπλοῦν εἰς εἶνο βᾶρος. Οἱ ἄνδρες τρέχομεν ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν, ἀναβαίνοντες καὶ καταβαίνοντες τὰς κλίμακας, ἐκβάλλοντες καὶ φοροῦντες τὸν ἐπενδύτην μας, αἱ δὲ ταλαίπωροι οἰκοδόμοι καθηντᾷ εἰς τὰς αἰθούσας τῶν, σταθερῶς μειδιῶσαι καὶ τρίβουσαι τὰς χεῖράς τῶν, . . . ἵνα μᾶς ὑποδέχονται. Ἐξυπνησες, ὑποθέτω, σήμερον δύσθυμος καὶ ἀδιάθετος. Ἐστειλες ἴσως περισσώτερα δῶρα παρ' ὅσα ἐπέτρεπε τὸ πουργίον σου, δὲν ἐλάβες δὲ ὅσα ἐπεθύμεις ἢ κἂν ὅθεν ἐπεθύμεις, καὶ ἀναλογίζεσαι πιθανῶς, ὅτι ὀφείλεις ἀκόμη μίαν ἀνοθέσην εἰς τὴν κυρίαν τοῦ προϊσταμένου σου, μίαν σακχαροδόχην εἰς τὴν Κυρίαν Χ. ὅπου πίνας συγχαρῆς εἰς τὴν τσάκι σου, καὶ ὀρμαθὸν ὅλον παιγνιδίων εἰς τὰ παιδιὰ τοῦ Κυρίου Ε. . . εἰς τοῦ ὁποίου τὴν οἰκίαν παίζεις οὐδὲν κάθε σάββατον. Ἴσως ἔχεις ὑποχρέωσιν νὰ ὑπάγῃς καὶ εἰς τὸ χειροφίλημα, καὶ ἀναλογίζεσαι τὴν ἐλαφρότητα τῆς ἐνδυμασίας σου καὶ τὸ παγερὸν τῶν ἀνακτορικῶν προβαλάμων. Ἡ δὲ παράφρων μουσικὴ, ἣτις σὲ χαιρετᾷ πρῶτ' πρῶτ', νιπτόμενον ἐτι καὶ μὴ πίνοντα τὸν καφέν σου, δὲν συντελεῖ βεβαίως εἰς διάλυσιν τῆς δυσθυμίας σου. Καὶ ὅμως, μ' ὄλ' αὐτά, εἶσαι ὑποχρεωμένος, ἐκ κοινωνικῆς ἀναποδράσου ἀνάγκης, νὰ κάμῃς καὶ τὰς ἐπισκέψεις σου. Ὅχι τὰς ὥραιας ἐκείνας, τὰς φαιδρὰς καὶ πλήρεις στοργῆς ἐπισκέψεις, τὰς ὁποίας ἔκαμνες ἄλλοτε—τὸν καλὸν παλαιὸν καιρὸν—εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς οἰκείους σου, εὐχόμενος εἰς αὐτοὺς ἀπὸ καρδίας αἴσιον τὸ νέον ἔτος καὶ δεχόμενος ὡς ἀντάλλαγμα τῶν εὐχῶν σου, οὐ μόνον ὀμίας εὐχὰς ἀλλὰ καὶ τραγῆματα σακχαρωτά, ἅτινα ἐβάρυνον μὲν τὸν στομάχόν σου ἀλλ' ἐφαίδρουν τὴν καρδίαν σου. Ὅχι ἔχεις νὰ κάμῃς ἐπισκέψεις τυπικὰς καὶ ὀχληρὰς, νὰ εὐχηθῆς διὰ τῶν χειλέων πράγματα, περὶ τῶν ὁποίων ἐντελῶς ἀδιαφορεῖ ἡ καρδιά σου, νὰ ὀμιλήσῃς περὶ τοῦ καιροῦ, περὶ τοῦ θεάτρο, περὶ τῆς συναναστροφῆς τοῦ Κυρίου τάδε καὶ τοῦ χοροῦ τῆς Κυρίας δεῖνα, καὶ τὴν διασκεδαστικὴν αὐτῆν καὶ σπουδαίαν ὀμιλίαν νὰ ἐπαναλάβῃς εἰκοσάκις ἴσως ἢ καὶ τριακοντάκις τῆς ἡμέρας. Ἐνδύεσαι γογγύζων, καὶ ἐπιπλήττων ἴσως ἀνευ λόγου τὸν ὑπηρετὴν σου, ὅστις οὐδέποτε ἐστίλβωσε τόσον ὥραϊα ὅσον σήμερον τὰ ὑποδήματά σου—ἐπὶ προσδοκίᾳ βεβαίως τοῦ ἀργυροῦ σου μειδιάματος—καὶ ἐλπίζεις ἐνδομύχως νὰ εὕρῃς μερικὰς θύρας κλειστάς, καὶ δίδων τὸ ἐπισκεπτῆριόν σου, νὰ οἰκονομήσῃς τοῦλάχιστον δλίγην πλῆξιν καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ ἀμαξαγωγίου. Φροῦδῃ ἐλπῖς, ταλαί-

πῶρὲ μου ἀναγνώστα. Ποία οἰκοδέσποινα δὲν δέχεται σήμερον, πρώτην τοῦ ἔτους! Ποία κυρία — οὐχὶ βεβαίως ὀλιγώτερον σου δυστυχῆς — δὲν εἶνε σήμερον ὑποχρεωμένη νὰ μείνη παρὰ τὴν θερμάστραν τῆς αἰθούσης της, ἐνδεδυμένη πρὸς ὑποδοχὴν καὶ φρίσσουσα πιθανῶς ἐκ τοῦ ψύχους ὑπὸ τὰ ἐλαφρὰ τρίχαπτα τῆς ἐσθῆτός της, ὅπως ὑποδεχθῆ, ἄκουσα καὶ καταρωμένη τὴν ἐπιμοτυπίαν, ἐκείνους, οἵτινες ἄκοντες ἐπίσης καὶ καταρωμένοι τὴν ἐπιμοτυπίαν τὴν ἐπισκέπτονται! Πλήττει καὶ αὐτή, ἔσο βέβαιος, ὅσον τοῦλάχιστον πλήττεις καὶ σύ, ἂν ὄχι περισσότερον. Θὰ προστίμα ἀναμφιβόλως νὰ φορέσῃ τὸν βαμβακονάστον κοιτωνίτην της καὶ τὰς κομφᾶς της εὐμαρίδας, καὶ νὰ ἐξαπλωθῆ ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντροῦ της παρὰ τοὺς σπινθηρακίζοντας δαυλοὺς τῆς ἐστίας, ἀναγνώσκουσα τοὺς *Baileis* ἐν ἐξορίᾳ τοῦ Daudet, ἢ τοὺς τελευταίους προλόγους τοῦ Δουμᾶ, παρὰ νὰ μορφάζῃ στερεότυπον μειδιάμα πρὸς τὰ κάτοπτρα τῆς αἰθούσης της, καὶ νὰ ἐρωτᾷ ἀπαρράλλικτος τοὺς προσερχομένους εἰς ἐπίσκεψίν της, πόσας ἐπισκέψεις ἔκαμαν καὶ ἂν πηγαίνουν συχνὰ εἰς τὸ θέατρον, καὶ τί φρονοῦσι περὶ τῆς Minelli, ἢ, ἂν ἦνε σύζυγος πολιτικοῦ τινος ἀνδρός, τί γίνεται τὸ ἐξωτερικὸν ζήτημα, καὶ τί λέγουν τὰ σημερινὰ τηλεγραφήματα, καὶ ἂν ἀληθεύει ὅτι ἐπίκειται κρίσις ὑπουργικῆ, ἢ ὅτι θὰ ὀμιλήσῃ αὐριον ὁ Ἰακωβάτος.

Πλὴν, τί νὰ γείνη; Εἶσαι Ἀθηναῖος καὶ εἶνε Ἀθηναῖα, τῆς δὲ κοινωνικῆς ἀνάγκης τὸ φορτίον, ὅσον καὶ ἂν ἦνε βαρὺ δι' ἀμφοτέρων τοὺς ἄμους, εἶνε ὅμως φορτίον ἀναπόδραστον δι' ἀνθρώπους πολιτισμένους, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ φέρωσι τὸν ζυγὸν τῶν ἀγογγύστως καὶ μειδιῶντες, ὡς ἔφερον μειδιῶντες τὸν σταυρὸν αὐτῶν οἱ εἰς τὸν θάνατον παρεούμενοι μάρτυρες.

Ἄλλοτε, εἰς χρόνους παρωχημένους, οἱ πρεσβύτεροι ἐξ ἡμῶν καὶ οἱ τῶν νεωτέρων πατέρες, ἐπεσκέπτοντο σήμερον τοὺς συγγενεῖς τῶν μόνους καὶ τοὺς οἰκείους, ἐκείνους ἀκριβῶς, οὓς εἶχον ἐπισκεφθῆ τὴν προτεραίαν ἐσπέραν τὰ νεαρά τῶν τέκνα, ψάλλοντα τὸν Ἅγιον Βασίλειον καὶ συλλέγοντα ὡς μόνον τοῦ ἁματώστων ἀμοιβῆν — *δοσεὶν ὀλίγην τε γλίην τε* — στίλπνᾶ τινὰ εἰκοσιπενταράκια καὶ γλυκυσματων σωρὸν ἐντὸς τῶν μικρῶν καλαθίων τῶν. Τὰ θυλάκια τῶν ἐπισκεπτομένων ἦσαν πλήρη δώρων διὰ τὰ μικρά, αἱ καρδίαι τῶν πλήρεις εὐχῶν διὰ τοὺς μεγάλους, καὶ τὰ χεῖλη τῶν ἐλάλουν ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τῶν. Οἱ κτηματῖαι ἤρχοντο βροχὴν εἰς τὰς ἀμπέλους καὶ τοὺς ἐλαιῶνας, οἱ ποιμνιοτρόφοι χόρτον εἰς τοὺς νεοτόκους ἀμνοὺς, οἱ ναυτικοὶ εὐμενεῖς τοὺς ἀνέμους εἰς τὰ ἐξ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν χρηματοφοροῦντα σκάφη, πάντες δ' ἐνὶ στόματι ὑγείαν καὶ χάριν μετὰ τοῦ ἐπιτέλλοντος νέου ἔ-

τους. Δὲν ἔλεγον ἔωλα, διότι δὲν ἐγνώριζον περιττὰ καὶ ὀσάκις ἔμενον σιγῶντες, ἐλάλουν εὐγλωττότερον οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν τὴν γλῶσσαν τῆς στοργῆς καὶ τῆς ἀγάπης.

Ἄλλοτε, εἰς χρόνους παρωχημένους, αἱ οἰκοδέσποιναὶ ἠγείροντο σήμερον πρῶτ' πρῶτ', βαθέος ἔτι ὄρθρου, καὶ μετέβαινον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅθεν ἔφερον περιχαρεῖς εἰς τὸν οἶκον τὸ ἡγιασμένον ὑπὸ τοῦ ἱερέως *ροῦδιον*, καὶ τὸ ἐδώρου, εἰς σύμβολον ἀφθονίας, εἰς τὸν οἰκοδεσπότην. Ἐνέδυνον μετὰ τοῦτο καὶ κῦτρίπιζον τὰ τέκνα τῶν, καὶ ἀποθέτοντες εἰς τὰ ῥοδοκόκκινα χεῖλη τῶν τὸ μητρικὸν φίλημα, ἔθετον συγχρόνως ἐντὸς τῆς μικρᾶς τῶν παλάμης μικρὸν χρυσοῦν ἢ ἀργυροῦν νόμισμα, ὅπερ διὰ κόπου πολλοῦ εἶχον ἤδη πρὸ ἡμερῶν προμηθευθῆ. Οἱ πολύτιμοι πλαγγῶνες τοῦ Maifarth ἦσαν ἄγνωστοὶ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, καὶ αἱ κοῦκλαι τῆς K. Lizier, ὧν ἡ ἐνδυμασία μόνη θὰ ἤρκει νὰ προικίσῃ πτωχὴν νεάνιδα, ἀνῆκον ἔτι τότε εἰς τῶν ὀνείρων τὸν κόσμον. Εἶτα διεκόσμου ἐορτασίμως τὸν οἶκόν τῶν, ὅστις δὲν εἶχε μὲν προθαλάμους, οὐδὲ αἰθούσας διπλᾶς, οὐδ' ἐπερίττευσεν δωμάτων πρὸς ὑποδοχὴν, ἀλλ' ἐπήρκει ὅμως εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς οἰκογενείας, καὶ ἦτο μεμετρημένος πρὸς τὰ μέλη μᾶλλον αὐτῆς ἢ πρὸς τοὺς ξένους ἐκ συνθήκης φίλους. Ἐπὶ τραπέζιου μικροῦ ἠπλοῦτο τότε θόνη λευκῆ, παρετάσσοντο ἐπ' αὐτῆς ἀρμονικῶς τὰ χιονώδη ἀμυγδαλωτά, καὶ οἱ μελίπηκτοι πλακοῦντες καὶ τὰ καρυδόπαστα ψαθῦρια, ἅτινα ἀπὸ ἐβδομάδος ἤδη ὕλης ἐν φαιδρῶ πατάγω παρεσκευάζοντο, καὶ ἡ οἰκοδέσποινα, ἠὲ χαριστημένη πλέον καὶ περιχαρῆς, ἀνέμενε ἀνυπόμονος τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους, ἵνα ἐπιδείξῃ τῶν χειρῶν της τὰ ἔργα καὶ τοὺς γλυκάνηθ' διὰ τὸ νέον ἔτος. Καὶ ἠρίθμει τοὺς προσερχομένους εἰς ἐπίσκεψιν, καὶ τοὺς ἔβλεπε χαίρουσα, καὶ ἤκουε μετὰ συγκινήσεως τὰς εὐχὰς τῶν καὶ μετὰ συγκινήσεως τὰς ἀνταπέδιδεν. Ἄν δέ τις ἔλειπεν, ἀνησυχεῖ περὶ τῆς υγείας του, καὶ ἀπέστελλε τὴν ἐπιούσαν τὸν σύζυγόν της, ἵνα μάθῃ τῆς ἐλλείψεως τὸν λόγον.

Τοιοῦτων ἐπισκέψεων ὀλίγα πλέον σήμερον καὶ ἀμυδρὰ περισώζονται τὰ ἔχνη. Αἱ ἐπισκέψεις ἐκεῖναι ἦσαν ἀνάγκη ἐσωτερικῆ· τὰς ἐσωτερικὰς δὲ ἡμῶν ἀνάγκας ἀνεπλήρωσαν σήμερον κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνάγκαι ἐξωτερικαί. Σήμερον, ὅτε προτιμῶμεν πολλάκις νὰ ἐνδυθῶμεν μᾶλλον ἢ νὰ φάγωμεν καλῶς, ὀσάκις τὸ πουργιὸν μας δὲν ἐπιτρέπει καὶ τὰ δύο, κ' ἔχομεν συνήθως ἀφθονώτερα καὶ καλλίτερα τὰ ἐν τῇ αἰθούσῃ ἡμῶν, ἢ τὰ ἐν τῷ κοιτῶνι καὶ τῷ ὀψοφυλακίῳ, διότι αὐτὰ μὲν εἶνε δι' ἡμᾶς, ἐκεῖνη δὲ διὰ τοὺς ξένους, ἔγειναν καὶ αἱ ἐπισκέψεις ἡμῶν ὄλαι, ἰδίως δὲ αἱ τῆς πρώτης τοῦ ἔτους, ὅ,τι ἀνωτέρω ἔλεγον. Τὰς κάμνομεν καὶ τὰς δεχόμεθα ὄχι χάριν ἡμῶν αὐτῶν, ἀλλὰ χάριν τῶν ἄλλων, καὶ

λογιζόμεθα εὐτυχεῖς ἐνδομύχως ὀσάκις δυνάμεθα νὰ τὰς ἀποφύγωμεν, καὶ μυρία σοφίζόμεθα στρατηγήματα, ἵνα ἐπισκεπτόμεθα δῆθεν τοὺς γνωρίμους ἡμῶν χωρὶς νὰ τοὺς ἐπισκεπτόμεθα. Χάρις εἰς τὰς προόδους τοῦ πολιτισμοῦ, μᾶς ἀναπληροῖ πολλάκις ἐν τεμάχιον χαρτίου, τὸ ὅποιον ἀφίνομεν μόνον μας εἰς τὴν θύραν, χωρὶς καὶ νὰ ἐρωτήσωμεν ἂν δέχονται, ἢ στέλλομεν διὰ τοῦ ὑπρέτου μας ἢ καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ ταχυδρομείου, ὀσάκις, πονηρότεροι, δὲν ἐπιφορτίζομεν τὰς συζύγους μας νὰ τὸ δώσωσι μετὰ τοῦ ἰδικοῦ τῶν ἐπισκεπτηρίου, ἂν ἔχωσι τὴν τύχην νὰ εὕρωσι θύρας κλειστὰς κατὰ τὰς ἐπισκεπτικὰς τῶν περιουσίας.

Σήμερον ὅμως, πρώτην τοῦ ἔτους, δὲν σοῦ χρησιμεύουσι, ταλαίπωρὲ μου ἀναγνώστα, τὰ ἐπισκεπτήρια, εἰμὴ μόνον ἂν τὰ δώσης μόνος σου. Σὲ ἀπαλλάττουσιν, εἶνε ἀληθές, τοῦ κόπου τῆς ἐπαναλήψεως φράσεων τετριμμένων, δὲν σὲ ἀπαλλάττουσιν ὅμως τοῦ δρόμου καὶ τοῦ ψύχους. Ἄλλο τὸ πρᾶγμα, ἂν ἀνήκῃς εἰς τὸν ὑψηλόν, πολὺ ὑψηλόν κόσμον, δηλαδὴ εἰς τὸν διπλωματικὸν καὶ τὸν πέριξ αὐτοῦ δορυφοροῦντα ἐγγύριον. Τότε τὸ πρᾶγμα εἶνε λίαν ἀπλοῦν καὶ πλέον ἢ εὐχερές· στέλλεις τὰ ἐπισκεπτήριά σου ἐντὸς μικρῶν κομφῶν φακελλιδίων, καὶ ἐπραξες τὸ καθῆκόν σου. Ἄλλ' ἢ ἀποστολὴ αὕτη πρέπει, ἐννοεῖται, νὰ περιορισθῆ ἀμοιβαίως ἐντὸς τοῦ κόσμου ἐκεῖνου, διότι ἐκτὸς αὐτοῦ «οὐκ ἔστι σωτηρία». Ἄλλοίμονον εἰς σέ, ἂν, χωρὶς νὰ ἦσαι ἀσθενής, στείλης σήμερον τὸ ἐπισκεπτήριόν σου εἰς ἄνθρωπον ὅστις ἦλθεν ἢ θὰ ἔλθῃ μόνος του, αὐτοπροσώπως, νὰ σοῦ ἐκφράσῃ τὰς ἐγκαρδίους εὐχὰς του διὰ τὸ νέον ἔτος! Ἐπεσες εἰς τὴν γλῶσσαν του, καὶ ἠξέυρεις τί θὰ εἰπῇ γλῶσσα ἀθηναϊκῆ.

Φέρε λοιπὸν τὸν ζυγὸν σου, ἀγαθὲ μου συμπολίτα, καὶ . . . ἂν σὲ λυπῇ ὅτι αἱ εὐχαὶ τὰς ὁποίας θ' ἀκούσης κατὰ τὰς ἐπισκέψεις σου σήμερον δὲν εἶνε ὄλαι εἰλικρινεῖς καὶ ἐγκάρδιοι, παρηγορήσου ἀναλογιζόμενος, ὅτι καὶ αἱ ἰδικαί σου δὲν εἶνε πολὺ διάφοροι. ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ

Ἰουλιανὸν καὶ Γρηγοριανὸν

ΚΑΛΕΝΔΑΡΙΟΝ

Κατὰ τὴν διάρκειαν καὶ τὴν ἐπαναλήψιν τὸ λεγόμενον πολιτικὸν ἔτος στηρίζεται εἰς τὸν θεσμὸν, δι' οὗ ὁ Ἰούλιος Καίσαρ ἐκάνονισεν τὸ ῥωμαϊκὸν Καλενδάριον. Κατὰ τοὺς Ἰουλιανούς ὑπολογισμούς, ὁ χρόνος, ἐν ᾧ ἐπαναλαμβάνεται ἕξ ἔσου ἢ ἀλλαγὴ τοῦ μήκους τῶν ἡμερῶν περιλαμβάνει 365 ἡμέρας καὶ 6 ὥρας. Εἰς τὸ σύνθετον ἔτος ἀπεδόθησαν λοιπὸν ἡμέραι 365. Ἄλλ' ἐπειδὴ τέσσαρα Ἰουλιανὰ ἔτη ἡλιακὰ πλεονεκτοῦσι τεσσάρων ἔτων πολιτικῶν κατὰ μίαν ἡμέραν, προσεπήγαγεν ὁ Καίσαρ εἰς πᾶν τέταρτον ἔτος μίαν ἡμέραν, τὴν καλουμένην ἐπακτὴν ἢ τοὶ ἐμβόλιμον.

Τὸ ἐμβόλιμον τοῦτο ἔτος συνίστατο ἐξ ἡμερῶν 366, ἐμελλε δὲ νὰ ἐξισάσῃ ἀκριβῶς τὸ πολιτικὸν ἔτος πρὸς τὸ ἡλιακόν. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ τροπικὸν ἔτος ἔχει 5 ὥρας, 48 λεπτά πρῶτα καὶ 48 δεύτερα, τὸ Ἰουλιανὸν ἔτος ἦτο μεγαλύτερον τοῦ προσήκοντος κατὰ 11 λεπτά πρῶτα καὶ 12 δεύτερα. Ἐκ τῆς διαφορᾶς ταύτης προέκυπτον ἀνά πᾶν μὲν ἑκατοστὸν ἔτος 18 ὥραι καὶ 40 λεπτά, ἀνά πᾶν δὲ ἐνεαεκοσιοστὸν ἑπτὰ ὄλαι ἡμέραι. Ἐν αὐτῷ τῷ μεσαιῶνι ἐπομένως ἐγένετο καταφανές, ὅτι ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία, ἢ κατὰ τὴν πρώτην ἐν Νικαίᾳ οἰκουμένην σύνοδον (345) τῇ 21 συμβᾶσα, ἐγένετο πολλῶ πρῶτῳ. Ἡ σύνοδος ἐκεῖνη εἶχεν ἐξακρῆσαι τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα ἀπὸ τῆς ἑαρινῆς ἰσημερίας, καὶ δὴ καὶ διαρροήδην ἀπὸ τῆς 21 Μαρτίου· ἢ ἀλλοίως λειπὸν ἀνωμολογεῖτο ἐπιείγουσα καὶ ἀναπόδραστος. Πολλὰ ἐκκλησιαστικὰ σύνοδοι τῆς 15 καὶ τῆς 16 ἑκατονταετηρίδος ἐδήλωσαν, ὅτι τὸ Καλενδάριον ἔπρεπε νὰ διορθωθῆ· ὀριστικὸν ὅμως οὐδὲν αὐτῷ ἀπερήναντο. Τὴν ποθητὴν διορθωσιν μόλις ἐπῆνεγκε τῷ 1582 ὁ πάπας Γρηγόριος ΙΓ', λαβὼν περὶ τούτου ἐπίσημον ἐντολὴν παρὰ τῆς ἐν Τριδέντῳ συνόδου. Ἐδέξατο δὲ ἐκ τῶν γενομένων αὐτῷ πολυαριθμῶν προτάσεων τὴν τοῦ Ἀλοῖσιου Λιλίου, ὅστις ὑπολαμβάνεται ὁ κύριος τοῦ νέου Καλενδαρίου πατῆρ. Τὰς προτάσεις τοῦ σοφοῦ τούτου ἀνδρός ὑπέβαλεν ὁ Πάπας τῷ 1577 εἰς τοὺς καθολικοὺς ἡγεμόνας καὶ εἰς τὰ τότε ὀνομαστά πανεπιστήμια· συνέστης δὲ ἐν Ῥώμῃ καὶ αὐτὸς ἐπιτροπὴν εἰδημόνων. Ἀφ' οὗ ἢ ἐν Ῥώμῃ ἐπιτροπὴ ἐπῆνεγκεν εἰς τὸ προκαταρκτικὸν σχέδιον μικρὰς τινὰς τροποποιήσεις, ἐπιδοκιμασθείσας ὑπὸ πάντων τῶν καθολικῶν ἡγεμόνων, ἐνεκαίνισεν ὁ Πάπας τῇ 24 φεβρ. 1582 ὀριστικῶς τὴν νέαν μεταρρυθμίσιν, καὶ ὥρισε διὰ βούλας εἰδικῆς νὰ παραλειφθῶσι μετὰ τὴν 4 Ὀκτωβρίου δέκα ὄλαι ἡμέραι, καὶ νὰ ὑπολογισθῇ ἡ ἐπιούσα ὡς ἡ 15 τοῦ μηνός. Ἡ τετάρτη Ὀκτωβρίου ἦτο ἡμέρα πένυπτη, ἢ 15 ἀπὸ δευτέρας ἐγένετο παρασκευῆ. Διὰ τοιαύτης μεθόδου ἀνεπλήρωθησαν αἱ δέκα ἡμέραι, καθ' ἃς ἀπὸ τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου εἶχε μεταποπισθῆ ἡ ἑαρινὴ ἰσημερία συνέπεσε δὲ αὕτη πάλιν κατὰ τὸ ἐπίον ἔτος τῇ 21 Μαρτίου. Ὅπως δὲ προληφθῆ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ὁμοία μετατόπισις, ἐπενόησεν ὁ Γρηγόριος νέαν ἐπαγωγῆς μέθοδον. Γνωστὸν ὑπάρχει, ὅτι, προσαρμολομένου τοῦ Ἰουλιανοῦ Καλενδαρίου εἰς τὴν ἡμετέραν χρονολογίαν, τὴν ἀπὸ γεννήσεως Χριστοῦ ἀρχομένην, ἔχουσι ἡμέρας ἐπακτὰς ἢ ἐμβόλιμους ἐκεῖνα τὰ ἔτη, ἅτινα διαίρουνται ἀκριβῶς διὰ τοῦ ἀριθμοῦ 4. Ὁ Γρηγόριος ὥρισε τὸ ἀληθές τροπικὸν ἡλιακὸν ἔτος νὰ ἔχῃ 365 ἡμέρας, 5 ὥρας, 49 λεπτά πρῶτα καὶ 12 δεύτερα, ὡς τε τοῦτο τὸ ἔτος εἶναι μικρότερον τοῦ Ἰουλιανοῦ κατὰ 10 πρῶτα καὶ 48 δεύτερα λεπτά. Ἡ δι-

φορά αὐτὰ ἀνὰ πᾶν τετρακοσιοστὸν ἔτος ἀποφέρει ἀκριβῶς τρεῖς ὄλας ἡμέρας. Διὰ τοῦτον τὸν λόγον διέταξεν ὁ Πάπας, ἀνὰ πᾶσαν τετάρτην ἑκατονταετηρίδα, νὰ παραλείπωνται τρεῖς ἡμέραι ἐμβόλιμοι. Τὸ διορθωθὲν γρηγοριανὸν Καλενδάριον ἐνεκαινίσθη πολλαχού τῆς Ἰταλίας, Δανίας, Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλίας κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Πάπα τεταγμένην ἡμέραν, ἐν δὲ τῇ Γαλλίᾳ δύο μῆνας ὀψιαιότερον, ὅτε, κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦ Ἐρρίκου Γ', μετὰ τὴν 9 Νοεμβρίου ὑπελογίσθη ἡ ἐπιούσα ὡς ἡ 20 τοῦ αὐτοῦ μηνός. Μία μερὶς τῆς Ὀλλανδίας, αἱ Φλάνδραι, ἡ Βραβάντη, τὸ Μέχελν καὶ ἡ Ἐνεγαύου ἐδέξαντο αὐτὸ ἐπίσης μὴν Δεκεμβρίου· ἡ Λουκέρνη τούναντιον, ἡ Οὐρη, ἡ Σουίς καὶ ἡ Φρειβούργη τῆς Ἑλβετίας τῷ 1583, ἡ δὲ Πολωνία καὶ ἡ Οὐγγαρία τῷ 1586. Ἐν Δεβέντερ εἰσῆχθη ἡ νέα χρονολογία τῇ 2 Φεβρ. 1593. Ἡ Δανία ἐπανῆλθε τῷ 1698 εἰς τὴν παλαιὰν χρονολογίαν, πάλιν δὲ ἔστρεψε τὴν νέαν. Αἱ χώραι τῶν διαμαρτυρομένων ἐν Ἑλβετία προσέλαβον τὸ νέον Καλενδάριον τῷ 1714· ἡ Ἀγγλία τῷ 1752, ἡ Σουηδία τῷ 1753, ἡ Γραουβίνδεν μόλις τῷ 1811. Ἐν Γερμανίᾳ ὁ καθολικὸς αὐτοκράτωρ καὶ αἱ καθολικαὶ βουλαὶ τοῦ εἶχον ἐπιδοκιμάσει αὐτὸ ἀπὸ τοῦ 1583. Ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀντίσταντο εἰς τὴν ἀποδοχὴν τοῦ νέου Καλενδαρίου οἱ διαμαρτυρόμενοι, ἅμα μὲν, διότι μόλις εἶχον ἀπαλλαγῆ τοῦ παπικοῦ ζυγοῦ, ἅμα δὲ καὶ ἀγανακτοῦντες, διότι δὲν ἐπηρεώθησαν ἐπισήμως. Ἐπειδὴ ἐπεχείρησαν νὰ ἐλέγξωσι δῆθεν τὸ σφαλερὸν τῆς νέας χρονολογίας δι' ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων, ὀργισθεὶς ὁ φιλαλήθης Κέπλερος ἔγραψε· «Τί ἔπαθεν ἡ ἡμίσεια τοῦ γερμανικοῦ κράτους μερὶς καὶ διατελεῖ χωρισμένη ἀπὸ τῆς ἐτέρας μερίδος καὶ τῆς λοιπῆς ἡπείρου Εὐρώπης; Ἀπὸ 150 ἔτων ἡ ἀστρονομία ἀπαιτεῖ τὴν διόρθωσιν τῆς χρονολογίας· μέχρι τίνος θὰ περιμένωμεν; Ἄρα γε μέχρις οὗ τις θεὸς ἐκ μηχανῆς φωτίσει τοὺς διαμαρτυρομένους δημάρχους καὶ τοὺς συμβούλους των; Ἐκ τῶν προταθεισῶν διορθώσεων ἀρίστη καὶ ὀρθοτάτη εἶναι ἡ παπική. Καὶ ἄλλη δὲ ὀρθότερα ἢ ἐν εὐρίσκατο, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ εἰσαχθῆ ἄνευ νέας ταραχῆς. Τὸ ὁμοίμορφον τῆς χρονολογίας ἐπικοσμεῖ τὴν πολιτικὴν κατάστασιν. Αἰσχος ἀνεξάλειπτον προσβιβάζεται εἰς τὴν Γερμανίαν, ἔάν ἀποκρούσῃ διόρθωσιν ἢν ἀπαιτεῖ ἡ ἐπιστήμη». Ἄλλ' οὕτε ὁ Κέπλερος, οὕτε ὁ 100 ἔτη ὕστερον ἀκμάσας μέγας φιλόσοφος καὶ μαθηματικὸς Λεϊβνίτιος ἔσχυσεν νὰ συνείσῃ τοὺς διαμαρτυρομένους, οἵτινες καὶ τὰ ἀρίστα καὶ κάλλιστα ἀπέστεργον, ὅσκις προήρχοντο ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Πάπα. Οἱ φόβοι αὐτῶν διεσκαδάθησαν τέλειον περὶ τὰ μέσα τῆς 18 ἑκατονταετηρίδος. Κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν Καλενδάριον ἀρχὴ τοῦ ἔτους ἦτο ἡ πρώτη Ἰανουαρίου. Οἱ πρῶτοι χριστιανοί, ἀπολακτικίσαντες τὸ ἔθιμον τοῦτο, ἐώρταζον τὴν ἀρ-

χὴν τοῦ ἔτους τῇ ἡμέρᾳ τῶν Χριστουγέννων, 25 Δεκεμβρίου. Ἐκ τῶν κατόπιν χριστιανῶν ἐλάμβανον ἀρχὴν τοῦ ἔτους οἱ μὲν τὴν ἡμέραν τῆς Περιτομῆς, οἱ δὲ τὴν τῆς Ἀναστάσεως, οἱ δὲ τὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ἐντεῦθεν ἡ μεγάλη δυσχέρεια τῆς χρονολογικῆς ἀκριβώσεως τῶν σπουδαιοτάτων ἱστορικῶν γεγονότων. Αἱ ὄλας τῆς 13 καὶ τῆς 14 ἑκατονταετηρίδος αὐτοὶ οἱ ἐφεξῆς Πάπαι ἀντέφασκον πρὸς ἀλλήλους. Ἐν Σικελίᾳ, Φλωρεντίᾳ καὶ πολλαχού ἄλλοι τῆς Ἰταλίας μέχρι τοῦ 1750, τὸ ἔτος ἔληγε τῇ 24 Δεκεμβρίου· ἐν Μεδιολάνῳ τῇ 24 Μαρτίου, ἐν Λύτιχ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ. Ἡ αὐτὴ ἀταξία παρατηρεῖται ἐν Γαλλίᾳ, Δανίᾳ, Ὀλλανδίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ. Μόλις περὶ τὰ μέσα τῆς 16 ἑκατονταετηρίδος οἱ Καίσαρες, ἐν τοῖς ἐπισήμοις ἐγγράφοις, ἐνεκαίνισαν ὡς ἀρχὴν τοῦ ἔτους, ἀντὶ τῆς 25 Δεκεμβρίου, τὴν πρώτην Ἰανουαρίου, ἥτις βαθμηδὸν ἐγένετο πανταχοῦ ἀποδεκτὴ.¹

Μουσικὴ ἐσπερίς ἐν τῷ

ΟΙΔΕΙΩΙ

Μουσικὸν ἀκρόαμα ἐν Ἀθήναις εἶνε ἀπόλαυσις σπανία. Ὁ ἀθηναϊκὸς κόσμος ἀγαπᾷ τὴν μουσικὴν, ἀλλὰ καταλέγει αὐτὴν ἀκόμη μεταξὺ τῶν ἀντικειμένων ἐκείνων τῆς πολυτελείας, τὰ ὅποια προτιμᾷ νὰ στερηθῆ, ὅσκις δὲν δύναται νὰ τὰ ἔχη εὐθηνὰ συγχρόνως καὶ καλά. Ἡ ἀπαίτησις ὅμως αὕτη τοῦ ἀθηναϊκοῦ κοινοῦ εἶνε ἐξ ἐκείνων, αἵτινες θεραπεύονται μὲν ἀλλαγῶν, καὶ ἐν Γερμανίᾳ ἰδίως, ὅπου ἡ μουσικὴ δὲν εἶνε πλέον πολυτέλεια, ἀλλ' ἀντικείμενον τῆς πρώτης ἀνάγκης, ἄρτος ἐπιούσιος, δὲν θεραπεύονται δὲ οὐδ' εἶνε δυνατόν νὰ θεραπευθῶσιν ἐν Ἀθήναις, ὅπου, ὡς προείπομεν, τὸ ἐμπόρευμα εἶνε σπάνιον καὶ ἐπομένως ἀκριβὸν. Διὰ τοῦτο δὲ οἱ τὴν μουσικὴν ἀγαπῶντες—ἐννοοῦμεν τὴν ἀληθινὴν μουσικὴν, καὶ οὐχὶ τὰ μέλη τῆς Περιχόλης ἢ τοῦ Κυανοπώγωνος—ὀφείλουσιν εὐγνωμοσύνην πάντοτε εἰς τοὺς παρέχοντας αὐτοῖς ἅπαξ ἢ δις τοῦ ἔτους τὸ μέσον ν' ἀκούσῃσι συμφωνίαν τινὰ τοῦ Haydn ἢ τετραφωνίαν τοῦ Beethoven. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐγνωμονοῦμεν ἐν πρώτοις εἰς τὸν φιλολογικὸν σύλλογον Παρνασσὸν διὰ τὴν μουσικὴν πανδαίσιαν, ἢν παρέθηκεν ἡμῖν τὴν ἐσπεράν τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ὠδείου, καὶ ἴσῃν ἐπίσης ἐκφράζομεν τὴν ἡμετέραν εὐγνωμοσύνην εἰς τοὺς μουσουργοὺς, οἵτινες παρέσχον εὐγενῶς τὸ τάλαντον αὐτῶν εἰς εὐπρεπῆ τοῦ συμποσίου παρασκευῆν. Δὲν ἰσοῦται δὲ βεβαίως οὐδ' ἔχει τὴν ἀξίωσιν νὰ ἰσῶθῃ ἡ ἡμετέρα εὐγνωμοσύνη πρὸς τὴν πραγματικωτέραν εὐχαριστίαν τῶν ἀπόρων παιδῶν, ὑπὲρ ὧν τοσοῦτον εὐγενῶς μοχθεῖ ὁ φιλολογικὸς ἐκείνος Σύλλογος, καὶ οἵτινες οὐσια-

στικώτερον θέλουσιν αἰσθάνθῃ ὃ, τι αἰσθητικώτερον ἡμεῖς ἀπηλάυσαμεν.

Πρὶν ἢ δι' ὀλίγων ἐκθέσωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τὰς ἀπὸ τῆς συναυλίας τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς ἡμετέρας ἐντυπώσεις, καθῆκον ἡμῶν νομίζομεν ἐν πρώτοις καὶ πρὸ πάντων ν' ἀποδοκιμάσωμεν ἐντόνως καὶ πάσῃ δυνάμει τῆς ἡμετέρας φωνῆς τὸ ἀνεξήγητον καὶ ὑπὸ πᾶσιν ἐποψίαν ἀδικαιολόγητον sans-*façons*, ὅπερ πολλοὶ τῶν προσερχομένων εἰς τὰς συναυλίας ἐπιδεικνύουσι πρὸς τε τοὺς μουσουργοὺντας καὶ τὸ ἀκροατήριον, ἐρχόμενοι ἐν μέσῳ τῆς ἐκτελέσεως μουσικοῦ τινος τεμαχίου, σοβοῦντες ἀδιάφοροι εἰς ἀνεύρεσιν θέσεως, ταραττόντες οὕτω τοὺς ἀκροατὰς, ἐμβάλλοντες εἰς δικαίαν ἀγανάκτησιν τοὺς ἐκτελοῦντας, καὶ νομίζοντες ἐνὶ λόγῳ ὅτι ἡ μουσικὴ συναυλία εἶνε συνήθης τις ἐσπερίς, εἰς ἣν ὅσῳ τις βραδύτερον προσέλθῃ τοσοῦτον μεγαλειότερος φαίνεται. Ἡ διαγωγή αὕτη εἶνε ὑπὸ πάντα λόγον ἀκατονόμαστος, καὶ νομίζομεν ὅτι ἐπέστη τέλος καὶ παρ' ἡμῖν ὁ καιρὸς νὰ κλείωνται ἀδυσωπῆτως αἱ θύραι πρὸς τοὺς βραδύνοντας, μέχρις οὗ ἐκτελεσθῇ τὸ ἡρησιμένον ἤδη τεμάχιον, ἵνα διδαχθῶσι κἂν οὕτω τὸν τρόπον τοῦ φέρεσθαι οἱ μὴ συναισθανόμενοι ἐξ ἑαυτῶν τὸ πρέπον, καὶ μένωσιν ἡσυχοὶ οἱ διὰ τοῦτο καὶ πληρώνοντες.

Τὸ πρόγραμμα τῆς συναυλίας ἦτο μεθ' ἱκανῆς ἐπιμελείας συντεταγμένον. Ἐχάρημεν δὲ ἰδίως ὅτι παρείχετο ἡμῖν δι' αὐτοῦ ἡ ἀφορμὴ νὰ ἐκτιμήσωμεν ὡς συνθέτας δύο Ἑλληνας μουσουργοὺς, τὸν κ. Αὐγερινὸν καὶ τὸν κ. Τοπάλην, ὧν ὁ δεύτερος καὶ ὡς μουσουργὸς πρῶτον ἦδη ἐπρόκειτο ν' ἀκουσθῆ δημοσίᾳ. Τὴν εὐχάριστον αὐτὴν προσδοκίαν ἡμῶν ὁ κ. Αὐγερινὸς ἐδικαίωσε πληρέστατα διὰ τοῦ *Andantino Appassionato*, ἀπλῆς μὲν ἀλλὰ περιπαθοῦς συνθέσεως, γεγραμμένης κατὰ τὰς ὑγιεστάτας παραδόσεις τῆς κλασικῆς σχολῆς, καὶ ἀναμνηστικῆς μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας εἰς τὸν ἀκροατὴν τὴν τεχνοπρίαν τοῦ Mendelshon. Ἡ κυρία μουσικὴ φράσις τῆς μελοποιίας τοῦ κ. Αὐγερινοῦ, ἀνακρουομένη ὑπὸ τοῦ πρώτου βιολίου, καὶ μεταδιδόμενη ἀλληλοδιαδόχως, δι' εὐτυχῶς ἀρμονικοῦ συνδέσμου, εἰς τὴν βιόλαν καὶ τὴν βάρβιτον, ἔχει ἀρχαῖκόν τὸ κάλλος ἐν τῇ ἀπλότητι αὐτῆς καὶ τὸ μέλος ἀπείριστον καὶ πλήρες ἀληθοῦς αἰσθήματος. Ἐν μόνον εὕρομεν ἐλάττωμα εἰς τὸ μουσικὸν ἔργον τοῦ κ. Αὐγερινοῦ, ὅτι ἦτο λίαν βράχύ. Ἐτελείωσε, καὶ ἐπεθυμοῦμεν νὰ ἐξηκολούθει ἀκόμη, ἢ κἂν νὰ ἐπανελαμβάνετο. Συγχαίρομεν ἀπὸ καρδίας τὸν περιφανῆ μουσουργὸν ὡς μελοποιὴν, καθότι ὡς ἐκτελεστὴν περιττὸν εἶνε νὰ τὸν συγχαρῶμεν. Καὶ γνωρίζει καὶ γνωρίζομεν ὅλοι, ὅσοι ἠτύχησαμεν νὰ τὸν ἀκούσωμεν, πόσον ἔχει τὸ τόξον του γοητεῖαν, ὅποιαν βαθεῖαν συγκίνησιν προκαλεῖ εἰς τῶν ἀ-

κροατῶν τοῦ τὰς ψυχὰς, καὶ πόσον ἡ ἀσφάλεια τῶν δακτύλων του καὶ ἡ κλασικὴ ἡρεμία τῆς ἐκτελέσεώς του γεννῶσιν ἀληθῆ καὶ ἀνεπίπλαστον θαυμασιόν.

Τὸν κ. Τοπάλην ὀμολογοῦμεν ὅτι δὲν κατώρθωσαμεν νὰ ἐκτιμήσωμεν. Πολύ δὲ φοβοῦμεθα ὅτι ὁ μουσουργὸς ἠδίκησε τὸν μελοποιόν. Ἄγνωστοῦμεν, ἂν πρέπει νὰ μεμψώμεν τὸ κλειδοκυβαλον μᾶλλον ἢ τὸν κλειδοκυμβαλιστὴν, τεχνίτην διακεκοιμένον, ὡς ἡκούσαμεν παρὰ πολλῶν. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε, ὅτι ἡμεῖς τοῦλάχιστον οὐδὲν σχεδὸν ἠδυνήθημεν νὰ ἐνοήσωμεν ἐκ τῆς μουσουργίας τοῦ κ. Τοπάλη. Ἄν δὲ ἡἐκφρασις τῆς μορφῆς τῶν ἀκροατῶν δὲν μᾶς ἠπάτησε, νομίζομεν ὅτι καὶ ἄλλοι πλὴν ἡμῶν ὀλίγα ἐνόησαν ἐξ ὅσων τεμαχίων, ἰδίων ἢ ξένων, ἐξετέλεσεν ὁ κ. Τοπάλης. Πιθανὸν ὁ νέος μουσουργὸς νὰ ἔχη τὴν τέχνην πολλὴν καὶ εὐχέρειαν πλείονα· πιθανὸν νὰ κατέχη τὰ μυστήρια τῆς νέας γερμανικῆς σχολῆς καὶ νὰ βαίνει ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ διδασκάλου τοῦ Rubinstein· τῷ παρατηροῦμεν ὅμως ἐν καὶ μόνον, καὶ τὸν παρακαλοῦμεν νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἡ παρατήρησις ἡμῶν προέρχεται ἀπὸ γνώμης ἀγαθῆς. Ἄς φροντίσῃ, ἂν ἦνε δυνατόν, νὰ ἐμπνεύσῃ ψυχὴν εἰς τοὺς δακτύλους του, καὶ χρῶμα ὃ, τιδὴποτε εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ. Ἡ μουσουργία του εἶνε ψυχρὰ, ἄχρους, μηχανικὴ.

Ἐκ τῶν λοιπῶν ἐκτελεστῶν καθῆκον ἡμῶν φρονοῦμεν νὰ ἐξάρωμεν δύο πρὸ πάντων τῶν ἄλλων, τὴν κυρίαν Πανᾶ καὶ τὸν κ. Baldoni, ὃν μετὰ χαρᾶς προσήγορεύσαμεν ἐνδομύχως, ἀνιδόντες αὐτὸν ἐν Ἀθήναις μετὰ εἰκοσαετῆ σχεδὸν ἀπουσίαν. Τῆς κυρίας Πανᾶ τὴν ὠραίαν φωνὴν πολλάκις μέχρι τοῦδε ἔσχον τὴν τύχην ν' ἀκούσωσιν οἱ μουσόφιλοι, καὶ περιττὸν ν' ἀναγράψωμεν ἡμεῖς ἐνταῦθα, πόσον ἦσαν δίκαια τὰ παταγώδη χειροκροτήματα, ἅτινα συνώδευσαν τὸ ἄσμα τῆς τῆν παρελθούσαν παρασκευῆν. Τὸν δὲ κ. Baldoni, τὸν ὑπὸ τὸ κύριόν του ὄνομα Pacifico τοσοῦτον γνωστὸν εἰς τὸν μουσικὸν κόσμον τῶν Ἀθηνῶν, πρέπει νὰ ὀμολογήσῃ τις μετ' ἀληθοῦς ἐκπλήξεως ὅτι δὲν κατώρθωσαν νὰ γηράσωσι τὰ ἔτη. Ἐλευκάναν τὴν κόμην του καὶ ἐρρυτίδωσαν ὀλίγον τὴν μορφήν του, δὲν κατέστησαν ὅμως δυσκινήτους τοὺς δακτύλους του οὐδὲ τὸ τόξον του ἀδρανῆς, οὐδ' ἐψύχραναν τὸ καλλιτεχνικὸν ἐκεῖνο πῦρ, ὅπερ ἐσπινθήριζε πάντοτε εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του. Τὸν ἔχειροκροτήσαμεν ἐκ μέσης καρδίας, ἐκτελοῦντα ἰδίως τὸ θαυμαστὸν *andante* τῆς πρώτης ἐν ἀρχῇ τετραφωνίας τοῦ Haydn, κ' εὐχόμεθα νὰ μὴ τὸν στερηθῶσι καὶ πάλιν αἱ Ἀθῆναι.

Τοῦ κυρίου Ρόκ τὴν γνώριμον καὶ συμπαθῆ φυσιογνωμίαν μετὰ χαρᾶς ἐχαιρετίσαμεν καὶ πάλιν, καὶ μετ' εὐχαριστήσεως ἠκροάσθημεν τοῦ ἄσματός του. Ἐγεννήθη δὲ καὶ πάλιν ἐν ἡμῖν ὁ πόθος, ὃν πάντοτε ἠσθάνθημεν ἀκούοντες αὐτόν,

καὶ ἤρωτήσαμεν ἡμᾶς αὐτοὺς, ὡς πάντοτε, διατί ὁ κ. Ρὼκ ἀφίνει τὴν φωνὴν του παραδεδομένην εἰς τὴν ἀναντιρρήτως ἐσφαλμένην γαλλικὴν μέθοδον, καθ' ἣν τὸ ἄσμα ὁτὲ μὲν εἶνε ψίθυρος ἀνεπαίσθητος, ὁτὲ δὲ τούναντιον παταγώδης ἐκφώνησις καὶ οὐδέποτε σχεδὸν ἄσμα, καὶ δὲν ὑποβάλλει αὐτὴν εἰς τὴν γερμανικὴν διδασκαλίαν, καθ' ἣν τὸ ἄσμα πρέπει ἰδίως καὶ πρὸ παντὸς ν' ἀκούηται ὡς ἄσμα, ἀναβαῖνον μὲν καὶ καταβαῖνον τὴν δυναμικὴν κλίμακα τοῦ ἤχου, διατηροῦν ὅμως πάντοτε καὶ ἀπαραιτήτως τὸ προσῆκον τῆς ἐντάσεως μέτρον.

Περὶ τῶν ἄλλων ἐκτελεστικῶν οὐδὲν ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν, εἰμὴ μόνον ὅτι ἐπεθυμοῦμεν πλείονα μελέτην καὶ παρασκευὴν παρὰ τοῦ παιζόντος τὸ δεῦτερον βιολίον κυρίου Monti¹ Α.

ΠΟΝΤΖ

Ἡ λέξις *πόντζ* (*punch*) προήλθεν ἐκ τοῦ περσικοῦ *panj*, ὅπερ κυρίως μὲν σημαίνει *πέντε*, ἀλλὰ χρησιμεύει καὶ εἰς δήλωσιν ποτοῦ τινος συγκειμένου ἐκ πέντε διαφόρων οὐσιῶν, τούτεστι τεύτου, σακχάρους, οἴνοπνεύματος, κανέλλας καὶ λεμονίου. Εἰς παρασκευὴν τοῦ ποτοῦ τούτου ἡμεῖς ἀναμιγνύομεν τέϊον ἢ βραστὸν ὕδωρ, σάκχαριν, λεμόνιον, καὶ κοριὰκ ἢ ρώμιον, ὅπερ τινὲς καὶ ἀνάπτουσιν.

Τὸ *πόντζ* εἶνε ποτὸν νέον, ὅπερ κατὰ πρῶτον οἱ Ἀγγλοὶ παρέλαβον ἀπὸ τῶν Ἰνδῶν. Πρὸ δύο ἡδὴ αἰῶνων οἱ ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς Ἰνδίασι ἐγκατασταθέντες Ἀγγλοὶ μετεχειρίζοντο ποτὸν τι, εἰς παρασκευὴν τοῦ ὁποῖου ἀναμιγνύοντο γαλακτώδεις τι ἐκχύλισμα μετὰ τεύτου, σακχάρους, ὕδατος καὶ λεμονίου· τὸ ποτὸν τοῦτο ὠνόμασαν διὰ τοῦ Ἰνδικοῦ ὀνόματος *pantsch* (πέντε), διότι εἰς παρασκευὴν αὐτοῦ ἀναμιγνύοντο πέντε οὐσίαι. Ἐκ τούτου δὲ τοῦ *pantsch* οἱ τῶν Ἰνδιῶν κατακτηταὶ παρήγαγον τὸ ἑαυτῶν *punch*. Εἰσαχθὲν δ' οὕτω τὸ ποτὸν εἰς Εὐρώπην κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα, ταχέως ἐγένετο κοινὸν ἀπανταχοῦ τῆς ἡπείρου.

Ἐν ἐκάστῳ ἔθνει τὸ *πόντζ* παρασκευάζεται κατ' ἴδιον τρόπον, ἐξ οὗ τσαυτὰ ὑπάρχουσιν εἶδη *πόντζ*, ὅσοι σχεδὸν καὶ οἱ λαοὶ, ἢ μᾶλλον οἱ ἄνθρωποι, οἱ χρῆσιν ποιοῦμενοι τοῦ ποτοῦ. Οἱ μὲν ἀντὶ ρώμιου θέτουσιν οἴνοπνευμα, ἄλλοι δὲ εἰσάγουσιν εἰς αὐτὸ οἶνον· ἄλλοι ἀντὶ τεύτου μεταχειρίζονται μόνον βραστὸν ὕδωρ, ὑπάρχουσι δὲ καὶ οἱ θέτοντες ἐντὸς αὐτοῦ πάγον, ἢ κρόκον ὠροῦ, ἢ οἴνοπνευμα κερασίων ἢ *μαρασκίνον*.² Ὅλα δὲ τὰ εἶδη ταῦτα, καίτοι πολλάκις οὐσιωδῶς διάφορα, ὀνομάζουσι διὰ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος *πόντζ*. Τινὲς μεταχειρίζονται σεράπιον λεμονίου εἰς παρασκευὴν τοῦ *πόντζ*. Ἀλλὰ τὸ δι' αὐτοῦ παρασκευαζόμενον ποτὸν οὐδέποτε εἶνε ὅμοιον πρὸς τὸ παρασκευαζόμενον διὰ προσφότου λεμο-

¹ Νέα Ἑλλάς.

νίου· διότι τὸ δξὺ τοῦ λεμονίου ἀποβάλλει τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ἰδιότητα καὶ λαμβάνει ὅλως ἄλλοίαν γεῦσιν, ὅταν βράζεται εἰς κατασκευὴν σεραπίου. Τοῦτο δ' εὐκόλως ἐννοεῖ τις συγκρίνων τὴν ἐκ προσφότου λεμονίου *λεμονιάδα* πρὸς τὴν διὰ σεραπίου κατασκευαζομένην.

Ὁ Σχίλλερ ἔψαλε τὸ *πόντζ* ἐν τῷ ὠραίῳ ποιήματί του *Punschlied*. Τέσσαρα στοιχεῖα, λέγει ἐν αὐτῷ ὁ μέγας ποιητής, ἀπαρτίζουσι τὸ *πόντζ*: λεμόνιον, σάκχαρις, ὕδωρ καὶ οἴνοπνευμα. Οἱ σημερινοὶ Γερμανοὶ ὅμως προσθέτουσι καὶ καλῶς *κτυπημένον* ὄρν, δι' οὗ ἀποτελεῖται τὸ παρ' αὐτῶν λίαν φημιζόμενον *eierpunsch*, ὅπερ καὶ ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας εὗρεν ἐξαισιον. Κατ' ἀρχαίον ἔθιμον ἐν ἀπάσῃ τῇ Γερμανίᾳ γίνεται γενικὴ χρῆσις τοῦ *πόντζ* κατὰ τὴν παραμονὴν τοῦ νέου ἔτους.

Οἱ ἔρασταὶ τοῦ *πόντζ* παρασκευάζουσιν αὐτὸ οἱ ἴδιοι κατ' οἶκον. Εἶνε ἀληθῶς εὐχάριστον νὰ βλέπῃ τις ἀναθρώσκουσαν ἐκ τοῦ στίλβοντος ὕγρου τὴν κυανθὴν φλόγα, καὶ εἶτα νὰ καταπίνῃ αὐτὸ θερμότατον καὶ εὐώδες ἔτι.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ κατασκευάσωσι καλὸν *πόντζ* ἄς ἀναγνώσωσι τὴν σημερινὴν συμβουλὴν τῆς *Ἐστίας*.

31 Δεκεμβρίου 1879

*Γ.

Γινώμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΟ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

341.

Οὐχ ἤττον τῶν τῆς νεότητος παθῶν ὀλεθρία εἶναι τῶν γερόντων ἢ χλιαρότης.

342.

Οὐχὶ μόνον ἡ λαλιὰ, ἀλλὰ καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδιά διασώζουσι τοὺς χαρακτῆρας τῆς χώρας, ἐν ᾗ ὁ ἄνθρωπος ἐγεννήθη.

343.

Μέγας ἀνὴρ γίνεται ὁ ἐκ πάσης συνδρομῆς τῆς τύχης αὐτοῦ ὠφελοῦμενος.

344.

Καθὼς τὰ φυτὰ, οὕτω καὶ οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων ἔχουσιν ἰδιότητάς τινας κεκρυμμένας, αἵτινες κατὰ τύχην ἀνακαλύπτονται.

345.

Αἱ περιστάσεις ἐξαγγέλλουσι τὰ περὶ ἡμῶν εἰς τοὺς ἄλλους, ἐξαιρέτως δὲ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς.

346.

Καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδιά τῆς γυναικὸς τῆδε κάκεῖσε παραφέρονται, ὅταν ἡ φυσικὴ αὐτῆς κρᾶσις οὐδόλως μετ' αὐτῶν συμφωνῇ.

347.

Καθ' ἡμᾶς, οὐδεὶς ἄλλος ὄρθην ἔχει γνῶμην· εἰμὴ ὁ μεθ' ἡμῶν συμφωνῶν.

348.

Ὁ ἐρωτόληπτος πολλάκις διστάζει περὶ τῶν ἀδιστακτικῶν ὑπ' αὐτοῦ πιστευομένων.

349.

Τὸ μέγιστον τοῦ ἔρωτος θαῦμα εἶναι ἡ ἀπὸ τῶν διαθροῦσεων ἀπαλλαγὴ.

ΛΑΗΘΕΙΑΙ

* * * Ἐκαστος φέρει ἐν ἑαυτῷ Προμηθέα· εἶνε δημιουργὸς, ἀντάρτης καὶ μάρτυς (Ἐλισάβετ τῆς Ρωμανίας).

* * * Οὐδεὶς ὑπάρχει μέγας ἀνὴρ ἀπέναντι τοῦ ἱατροῦ του (Ἀλέξανδρος τῆς Ὀλλανδίας).

* * * Ὁ πιστεύων, ὅτι ἡ εὐτυχία ἐγκτεῖται ἐν φλεγμαινούσῃ φιλοτιμίᾳ μᾶλλον ἢ ἐν ἀβρῶ καὶ ἀπλῶ αἰσθηματι, φρονεῖ, ὅτι τὸ ἀχανὲς πέλαγος σθενύνει τὴν δίψαν μᾶλλον ἢ καθαρὸν καὶ διαυγὲς ὕδωρ μικρᾶς πηγῆς (Καστελάρ).

* * * Ἐπιτέλει τὰ καθήκοντα, γαῖα δὲ μιχθῆτω πυρὶ (Βάδινγκτων).¹

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Κομφεῦόμενος φοιτητής, διερχόμενος μετὰ τινος φίλου του ἐνώπιον τοῦ καταστήματος τοῦ κ. Βερυῆ, λέγει αὐτῷ ὑπερηφάνως:

— Αὐτός, φίλε μου, εἶνε ὁ ράπτης μου.

— Ἄμ. δέ. Διὰ ποῖόν μὲ παίρνεις; Ἄν ὁ Βερυῆ ἦτο ὁ ράπτης σου, ἵτολμοῦσες νὰ περάσῃς ἔμπροστὰ ἀπ' τὸ μαγαζὶ του;

Ο ΚΟΥΚΟΣ

Γ' ἄκουσες, φίλε μου, τὸ πουλὶ πὸς βγαίνει βράδῳ, βράδῳ.

Αὐτὸ ποῦ φέρνει στὰ φτερά τῆς λύπης τὸ μαγιάδι;

Ποῦ ὅταν τῆς γῆς ἡ ταραχὴ πάσῃ ἀπὸ πέρα ἕως πέρα,

Κι' οὔτε κουδοῦνι πλέον λαλῇ, οὔτε βοσκοῦ φλογέρα,

Αὐτὸ, πουλὶ ἀξευγάρωτο, σ' ἔρμω κλαρὶ καθίζει,

Καὶ μὲ παράπονο κοντὸ τὸ μοιρολόγι ἀρχίζει;

Ἄν δὲν φοβεῖται, ἀγάπη μου, τὰ ἔθωικα τοῦ δάπτου;

Ἔλα μαζί μου στὸ βουνὸ καὶ τὸ πουλὶ ἀφουκράσου!

Βλέπεις ἐκεῖνην τῆ φτελεῖα καρσὶ στὸ κυπαρίσσι;

Πότ' ἐκεῖ πάνω κάθεται, καὶ πότε στὸ ἐρμολόγι;

Ὅταν δὲ τ' ἄλλα τὰ πουλιὰ, κρυμμένα στὴ φωλεὰ τους,

Χορτάτα ἀποκοιμίσουνε τ' ἀμάλλιαγα μικρὰ τους,

Μόλις ἡ ἀγνὴ τοῦ φεγγαριοῦ λαμπάδα ἀναγαλλιάσῃ

Καὶ μοναξιάς, καὶ σὺδενδρα, καὶ ποταμοῦ, καὶ δάση;

Μόλις ἡ πάχη τοῦ βουνοῦ χύση πνοαῖς ὀροσάταις,

Ὅλο λιθάνι ἀγράμπελης καὶ θυμαιοῦ γερμάταις,

Τότε τῆς λύπης τὸ πουλὶ, τότε τὴν τρύπα ἀφίνει,

Καὶ σὲ τραγοῦδι νεκρικὸ τοὺς στεναγμοὺς του χύνει.

Ἀρχίζει κ ο ὕ — αὐτουλιάζεται — δεῦτερο κ ο ὕ φωνάζει,

Κ ο ὕ ξαναλέει, κι' ἀκούωντας, κ ο ὕ ἢ λαγκαδιὰ ἀ-

νακράζει.

Τρέχει ἀπὸ δένδρον σὲ δένδρον, κι' ἀπὸ ἴαλὸ σὲ βράχι,

Κάνεις δὲν τ' ἀποκρίνεται παρὰ, ἢ σπηλιὰ μονάχη.

Ἐὰν ὅμως τύχη τοῦ πουλιοῦ τὸν ὀλονόχτιο ὄρθον

Νὰ μεταφέρῃ ὁ ἀντίλαλος πρὸς τὸ λιθάδι ἐκεῖνο,

Ἄνίσως πρὸς τὸ χάραγμα τοῦ λαγγαδιοῦ τὸ ἀγέρι

Στὴν παρακάτω ἀερογιαλιὰ τοὺς στεναγμοὺς του φέρη,

4. Ἀπεσπάσθησαν ἐκ τῆς Paris-Murcie, εἰκονογραφημένης ἐφημερίδος, ἐκδοθείσης ἐσχάτως ἐν Παρισίοις ὑπὲρ τῶν θυμάτων τῶν ἐν Ἰσπανίᾳ πλημμυρῶν, περιεχούσης δὲ αὐτόγραφα ἀποφθέγματα βασιλέων, πριγκιπῶν, πολιτικῶν, συγγραφέων καὶ ἄλλων ἠρώων καὶ ἠρωίδων ἐν ταῖς τέχναις καὶ ταῖς ἐπιστήμασι. Τῆς ἐφημερίδος ταύτης, ἥς μόνον εἰς ἀριθμὸς ἐκδοθήσεται, ἐπωλήθησαν, πρὸς 1 φράγκον, ἑκατοντάδες χιλιάδων ἀντιτύπων. Σ. τ. Δ.

Τότε μὲ μιᾶς δέκα φωναῖς κάθε λογῆς προβαίνουν

Ποῦ ἀδελφικὴ ἀνταπόκρισι μὴ μὲ τὴν ἄλλη δένουν·

Κ ο ὕ τότ' ἐδῶ, κ ο ὕ τότ' ἐκεῖ, κ ο ὕ βγαίνει ἀπ' τὸ γέ-

[φύρι,

Κ ο ὕ παρεμπρός, καὶ πάλιν κ ο ὕ ἕως τὸ ἄσπερὸ ἀ-

[κρωτήρι.

Ἐν Λιδὸρρω, 1879.

Z.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἄνὰ πᾶσαν σχεδὸν τὴν Εὐρώπην ὁ χειμῶν ἐνέσκηψεν ἐφέτος ἐξαιρετικῶς δριμύς. Ἐν Παρισίοις πυκνὴ χιὼν διέκοψεν ἐπὶ ἡμέρας ὄλας πᾶσαν συγκοινωνίαν, καὶ ἡ συνήθως τοσοῦτον θορυβώδης πόλις ὁμοιάζε νεκρά. Πολλὰ τρόφιμα ὑπερετιμήθησαν· ἐπισιθητὴ δὲ κατέστη ἰδίως ἡ ἔλλειψις τοῦ γάλακτος, ὅπερ κομίζουσιν οἱ χωρικοὶ ἐκ τῶν περιχώρων. Φυσικῶ τῷ λόγῳ, ὁ χειμῶν ἐπολλαπλασίασε τὰ παθήματα καὶ τὰς στερήσεις τῶν πενήτων. Ἄλλ' οἱ Παρισίανοι ἐσπευσαν εἰς περιθάλψιν αὐτῶν μετὰ γενναϊότητος, ἥτις ἔχει τι τὸ ἐπιβάλλον. Μόνη ἡ σύνταξις τοῦ «Φιγαρῶν» συνέλεξεν ἐν διαστήματι ὀλίγων ἡμερῶν ἑπτακοσίας χιλιάδας φράγκων. Σημειωτέον ὅμως ὅτι ἡ διαδήλωσις εἶχεν ἐν μέρει καὶ πολιτικὴν σημασίαν, διότι τὰ συλλεγόμενα χρήματα θὰ διατεθῶσι διὰ τῶν ἱσρέων καὶ τῶν κομητάτων, καθ' ὧν καταφέρονται οἱ δημοκρατικοί. Ἐν μέρος αὐτῶν ἐχρησίμωσεν ἤδη εἰς ἀνίδρυσιν «δημοσίων θερμοπηρῶν», ἐν οἷς οἱ πένητες εὐρίσκουσι δωρεὰν πῦρ καὶ ὀλίγον ζωμόν. Πάμπολλα ἀκατοικητὰ οἰκήματα καὶ ἐργοστάσια μετεβλήθησαν ἐκ τοῦ προχείρου εἰς θερμοπηρία. Ἐτερος νεωτερισμὸς εἰσαχθεὶς ὑπὸ τοῦ «Φιγαρῶν» εἶνε ἡ ἀνεγερσις μεγάλων κικλιδωτῶν πυραύνων (*braseros*) ἐν πάσαις ταῖς κεντρικαῖς πλατεῖαις, ἐνθα δύναται νὰ θερμαίνωνται πρὸς στιγμὴν οἱ ἀμαξήλαται, οἱ ἀστυνομικοὶ κλητῆρες καὶ ἐν γένει πάντες οἱ ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός των ἠναγκασμένοι νὰ διημερεύωσι καὶ νὰ διανυκτερεύωσιν ἐν ὑπαίθρῳ. Ἀυπηροτέρα εἶνε ἡ τύχη τῶν θυμάτων τοῦ χειμῶνος ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἐνθα δὲν ὑπάρχουσι τὰ αὐτὰ μέσα βοηθείας. Μυριάδες ἀνθρώπων στεροῦνται ἐργασίας καὶ ἀρτοῦ, καὶ πρὸς περιθάλψιν αὐτῶν κυρίως ἡ κυβερνήσις ἐζήτησε παρὰ τῆς Βουλῆς ἔκτακτον πίστωσιν ἐκ πέντε ἑκατομμυρίων φράγκων. Ἐν Σαλῶν οἱ λύκοι εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν ζητοῦντες βορᾶν. Ἐν αὐτῇ τῇ Νικαίᾳ, ἥς τὸ κλίμα φημιζεται ὡς ἀφρικανικόν, τὸ ἔδαφος ἐκαλύφθη ὑπὸ παχυτάτου στρώματος χιόνος. Τὰ αὐτὰ ἀπαίσιμα μηνύματα ἔρχονται καὶ ἐξ Ἰταλίας. Τὸ θερμομέτρον σημειοῖ πολλαχῶς 10—15 βαθμοὺς ὑπὸ τὸ μηδέν· πολλοὶ δὲ ποταμοὶ καὶ ἐν ταῖς νοτιωτέραις ἐπαρχίαις ἐπάγωσαν. Ἐν Τεργέστη οἱ γέροντες δὲν ἐνθυμούνται παρόμοιον ψυχρὸς ἀπὸ τοῦ 1829, καὶ ὅμως εὐρισκόμεθα ἔτι εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ χειμῶνος.

Ἐν Λονδίῳ ἐτελεύτησεν ἐν γῆρα βαθεῖ ὁ τῶν Ἀγγλων ἀλλοκοτώτατος δούξ Πορτλάνδης. Ἀπὸ τριακοντα ἑνιαυτῶν διήγεν ἀληθῆς ἀναχωρητῆς ἐν ἐνὶ τῶν κτημάτων του, ὅπερ εἶχε περικλείσει διὰ τείχους ὑψηλοῦ, ἵνα μὴ τὸν βλέπωσιν ἐξῶθεν οἱ διαβαίνοντες. Ὅσακις ἐποιεῖτο τοὺς περιπάτους, ὑπνρέται, κηπουροὶ καὶ ἄλλοι θεράποντες ἔπρεπε νὰ κρυφθῶσιν ἀπ' αὐτοῦ, εἰ δὲ μὴ ἀπελύοντο παραχρῆμα. Εἶχε τὴν μανίαν νὰ οἰκοδομῇ ὑπόγεια κτίρια μεγαλοπρεπέστατα. Τὸ ἐξαιρετικὸν τῶν κτημάτων του Βελβέν, ἐν ᾧ κατ' ἐξοχὴν διέτριβεν, εἶναι ὑποκάτωθεν μεσῶν ὑπονόμων. Ἐν ταῖς ὑπονόμοις ὑπάρχουσι μακροὶ περιπάτοι, ἀξιόλογοι πινακοθήκαι, μουσεῖον φυσικῆς ἱστορίας καὶ βιβλιοθήκη περιέχουσα 40,000 τόμων. Τὸν οὐρανίσκον τῆς ἐκόσμησαν οἱ πρῶτοι τῶν καλλιτεχνῶν. Πανταχοῦ εἶναι ἀνηρτημένα μεγάλα κάτοπτρα καὶ πολυέλαισι ἐκ δισχιλίων φλογῶν. Ἐν ἐτέρᾳ ἐγγὺς ὑπονόμῳ κεῖται ἵπποδρόμιον 400 πόδας μακρὸν, 100 εὐρῆ, 50 ὑψηλόν, ὅλον λιθοκτιστον, ἀλλὰ μετ' ὄρουφης ὑλοσκεποῦς καταφωτιζομένης ὑπὸ ὀκτακισχιλίων φλογῶν ἀεριοφώτος. Ἐπὶ 20 ἔτη ἀπασχόλει ὁ δούξ δισχιλίους ἐργάτας, οἱ τινες νῦν μένουσιν ἀργοὶ πενθοῦντες τὸν εὐεργέτην των. Τὸ δὲ παραδοξότατον, ἐξ ἧ ὁ δούξ μόνος, οὐδένα ἔχων σύντροφον οὐδὲ σύσκηνον, οὐδενὸς ἐπίσκεψιν δεχόμενος, διαβιβάζων πάντοτε τὰς διαταγὰς του ἐγγράφους, καὶ οὐδὲ τοὺς παρατιθέντας αὐτῷ τροφὴν προσαγορεύων.

Ἐν ὁ διάδοχος τοῦ ἀγγλικοῦ θρόνου πρίγκηψ τῆς Οὐαλλίας καὶ ἡ σύμβιος αὐτοῦ (ἀδελφὴ τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων), ἐξενιζόμενοι ἐν τῷ λαμπρῷ καὶ ῥωμαντικῷ φρουρίῳ τοῦ δουκὸς Ρουτλάνδ, παρεκλήθησαν ὑπὸ τοῦ δουκὸς καὶ τῆς δουκίσσης νὰ καταγράψωσιν ἐκάτερος πᾶν ὅ, τι ἦτο διαφερόντως αὐτῷ εἴτε φίλτατον εἴτε ἀπέχθες ἐν τῷ λευκώματι, ὅπερ οἱ οἰκοδεσπότηαι προσέφερον τοῖς ξένοις των. Ὁ πρίγκηψ ἔγραψε· «φιλτάτη μοι βασίλισσα ἡ Μαρία Στουάρτ· φίλτατός μοι βασιλεὺς ὁ τοῦ Βελγίου Λεοπόλδος· φίλτατος ἦρος ὁ Νέλσον· φίλτατος ποιητῆς ὁ Βύρων· φίλτατος ζωγράφος ὁ Ραφαήλ· φίλτατος συγγραφεὺς ὁ Μακώλαι· φίλτάτη μοι ἀρετὴ ἡ τιμιότης φίλτατον ἔδεσμα, ὕδνα (truffles) τοῦ Périgod· φίλτατον ἄνθος τὸ ῥόδον· φίλτατον ὄνομα Λουίζα· φίλτάτη μοι ἀσχολία τελειοποίησις τῶν διανοητικῶν δυνάμεων· φίλτάτη διασκεδάσις ἡ θῆρα· φίλτατον σύνθημα «ὑπνρέτῶ»· ἀπεχθεστάτη μοι ἡ δειλία καὶ ἡ φιλαργυρία· φίλτάτη χώρα αἱ νῆσοι Σάνδβις· ἡ φιλοτιμία μου νὰ τύχω δόξης ἄνευ τοῦ ἐπιζητήσαι αὐτήν». Ἡ πριγκήπισσα τῆς Οὐαλλίας ἔγραψε· «φιλτάτη μοι βασίλισσα ἡ Δάγμαρ· φίλτατος βασιλεὺς Ριχάρδος ὁ Θυμολέων· φίλτατος ἦρος ὁ Μάλθωρ· φίλτατος ζωγράφος ὁ Ρούβενς· φίλτατος συγγραφεὺς ὁ Κάρολος Δίκενς· φίλτα-

τον ἔδεσμα Pudding Yorkshire· φίλτατον ἄνθος τὸ κρῆ λησιμονήσης μεν· φίλτατόν μοι ὄνομα Ἐδουάρδος· φίλτάτη ἀσχολία κλειδοκῦμβalon· φίλτάτη διασκεδάσις ἱππηλασία· φίλτατον σύνθημα Honey soit qui mal y pense· ἀπεχθεστάτη μοι ἡ συγκοφαντία· φίλτάτη χώρα ἡ Μ. Βρετανία· ἡ φιλοτιμία μου τὸ μὴ πολυπραγμονεῖν μηδὲ ἀναμείγνυσθαι εἰς ἀλλοτριὰς ὑποθέσεις».

Ἐν τῷ μέγιστον μελισσοτροφεῖον τοῦ κόσμου εὐρίσκεται ἐν Καναδᾷ τῆς Ἀμερικῆς· σύγκειται δὲ ἐξ 620 κυψελῶν, ὧν ἐκάστη περιέχει 30,000 μελίσσας. Καίτοι ἐφέτος τὸ ἔτος δὲν ἦτο λίαν παραγωγόν, ὁ ἰδιοκτῆτης κ. Ζὼν ἀπεταμίευσε 50,000 λίτρας μέλιτος, καὶ ἐλπίζει ὅτι τὰ 19 ἑκατομμύρια τῶν ἐργατῶν του θ' ἀποφέρωσιν αὐτῷ πρόσδοτον 70,000 λιρῶν στερλινῶν. Τὸ καθαρὸν κέρδος ὑπολογίζει εἰς 7—10 χιλιάδας λιρῶν, μὴ συμπεριλαμβανομένου τοῦ ἐκ τῆς πωλήσεως σημηῶν καὶ βασιλισσῶν ὀφέλους.

Ἐν Ἡ Ῥωσσία ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς ἐκπαίδευσέως δαπανᾷ· ἐξ ἑκατομμύρια ρούβλια κατ' ἔτος, ἐνῶ ἀναλόγως ἡ Ἰταλία δαπανᾷ διπλάσια, ἡ Ἑλλάς τριπλάσια, ἡ Δανία εἰκοσάπλάσια καὶ τινες πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς πεντηκονταπλάσια.

Εἰς ἈΝΑΝΙΩΣΤΗΣ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Τὸ καλλίτερον πόντζι παρασκευάζουσιν οἱ Ἀγγλοι, εἴτε διότι μεταχειρίζονται πρὸς τοῦτο γνήσιον ῥώμιον τῆς Ἰαμαϊκῆς, ὅπερ εἶνε ὑπέρτερον τῶν ἄλλων οἰνοπνευμάτων, εἴτε διότι ὁ τρόπος καθ' ὃν τὸ παρασκευάζουσιν εἶνε ὁ καταλληλότερος. Ὁ τρόπος οὗτος εἶνε ὁ ἐξῆς: Εἰς μίαν μερίδα ζωμοῦ λεμονίου, ἐν ᾧ ἀφίνει τις καὶ τινα τεμάχια φλοιοῦ, τίθενται τρεῖς μερίδες καλοῦ ῥωμίου τῆς Ἰαμαϊκῆς καὶ ἑννέα μερίδες καλοῦ τείου θερμοῦ. Σάκχαριν δύναται τις νὰ θέσῃ κατ' ἀρέσκειαν.

Διαφόρως παρασκευάζουσι τὸ πόντζι οἱ Γάλλοι. Εἰς τὸ δοχεῖον θέτουσι 2 ἢ 3 τεμάχια (φέτας) λεμονίου καὶ ἀρετὴν σάκχαριν, ἐπ' αὐτῶν δὲ χύνουσι βράζον τείον (ἢ βράζον ὕδωρ), καὶ εἶτα εὐθὺς τὸ ῥώμιον (ἢ κονιάκ), προσέχοντες ὅμως νὰ μείνη αὐτὸ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἐπιπλέον. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ βράζοντος τείου, τὸ πόντζι προσλαμβάνει θερμότητά τινα, ὅταν δὲ κατασταθῇ ἀρκούντως θερμὸν, τότε πλησιάζουσιν εἰς αὐτὸ φωσφόρον ἀνημμένον, ὅπερ μεταδίδει αὐτῷ εὐθὺς τὴν φλόγα. Ἀφίνουσι τὸ πόντζι νὰ καίη χωρὶς νὰ ταραττώσιν αὐτὸ ποσῶς, καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἡ φλόξ ἐγγίζει νὰ σβεσθῇ ἀνακινούσιν αὐτὸ ἐλαφρῶς, ἵνα διαλυθῇ ἡ σάκχαρις καὶ τὸ ὑγρὸν τοῦ λεμονίου εἰς ὅλον τὸ ποτόν.